

DIRVA

Nr. 8

Sausio-January 20, 1960

Cleveland, Ohio

Birštonas pasilieka savo vietoj

Pagal pirmąjį Kauno hidroelektrinės įgėginės projektą, ne tik Rumšiškės, bet ir Darsūniškis ir Birštonas turėjo paskęsti tvenkinyje. Jau buvo ieškoma net ir Birutės bei Vytauto šaltinių mineralinio vandens gyslių kitose vietose, projektavo sanatorijas kitose pusėj Nemuno ant kalno... Tačiau po kiek laiko projektas buvo pakeistas (sumažintas stoties pajėgumas) ir Birštonas su Darsūniškiu galėjo pasilikti savo vietoje (Rumšiškės jau perkeltos ir jų senoji vieta jau apsemta). Tačiau ir Darsūniškyje ir Birštone reikės specialių apsauginių pylimų, kanalų ir vandens siurbimo sistemų, nes vanduo ir ties tais miesteliais Nemune pakils.

SAVOTISKAI PAMINĖJO K. JOKUBENĄ

Sausio 8 dieną Vilniaus radijas paminėjo, kad tą dieną suėjo 10 metų nuo roeto Kazio Jokubėno mirties. Paminėjo, kad K. Jokubėnas 1928 metais baigė Biržų gimnaziją, atvyko į Kauną, kad 1929 metais būtų išleistas jo eilėraščių rinkinys "Giedanti žemė", ir kad jis "apdainavo darbo žmonių vargus žiaurioje buržuazijos priespaudoje".

Jugoslaviai apsinuodijo Rytų Vokietijos kepimo milteliais

Apie dvidešimt Jugoslavijos miestelio Subotica ir jo apylinkių vaikų buvo prieš pat Kalėdas nugabenti į ligonines su sunkaus apsinuodijimo ženklais. Ketverių metų Anton Kovacevic ir aštuonerių metų Josef Berec mirė dar tą patį vakarą; penkių kitų gyvybė dar tebekabo pavojuje. Radijo siųstuva, sunkvežimiai su garsiakalbiais ir laikraščiai užaliarė gyventojus, įspėdami nevartoti kepimo miltelių, kuriuos Jugoslavijos įstaigos buvo importavusios iš Vokietijos sovietinės zonos. Ypač buvo įaudinami dėl nušalio gyvenančių ūkininkų, kurie neskaitydami laikraščių ir negirdi radijo ir jau prieš kelias savaites galėjo būti nusipirkę tų miltelių.

Jugoslavijos užsienio prekybos įstaigos pastaruoju metu buvo gavusios įsakymą suintensyvinoti prekybą su Rytų bloko kraštais, todėl tradiciškai iš Vokietijos bei Austrijos gaunami kepimo milteliai buvo pakeisti gaminiiais iš sovietinės zonos. Dabar, kaip Jugoslavijos komunistų organas "Borba" praneša, paaiš-

bei šaukė į kovą prieš išnaudotojus". Bet nei žodžio, kas atsitiko su Jokubėnu. "pražydus Lietuvoj laimingiesiems laikams"... Ir nei žodžio apie tai, kokiose apylinkėse K. Jokubėnas mirė. (K. Jokubėnas tikrai buvo revoliucionieriškas poetas, bet valdžios atsidūrusiems bolševikams jis nebeatikėjo, ir jie pasirūpino Jokubėną "sutvarkyti": tenai jam ir nebeatikėjo sulaukti postalinio "atodrežio").

STEPAS GRAUŽINIS DIRIGUOJA

Kauno muzikiniame teatre paruoštas naujas spektaklis - koncertas: rinkinys įvairaus žanro dainų, romansų, šokių bei baleto ištraukų. Koncertas bus kartojamas panašiai, kaip ir operos ar operetės. Koncertas - spektaklį parengė ir diriguoja Stepas Graužinis.

NAUJAS PRAMONĖS RAJONAS KAUNE

Kaune, žaliakalnyje suprojektuotas naujas pramonės rajonas, kuriame numatoma statyti šešios naujos įmonės: acetato šilko kombinatas, medvilnės verpykla, vaisių ir daržovių konservų fabrikas, metalinių statybinių konstrukcijų ga-

mykla ir iš dabartinių vietų numatyti perkelti cheminių dirbinių fabrikas ir medžio apdirbimo kombinatas. Projektuojamas ir naujas gyvenamasis plotas 20-čiai tūkstančių gyventojų. Tikimasi visa tai įvykdyti iki 1966 metų. LNA

Palengvinimai pabėgėliams

Aukštojo Jungtinių Tautų Komisaro pabėgėliams biuletenyje pranešama, kad pagal pasirašytą Europos valstybių sutartį dėl vizų panaikinimo, pabėgėliams įvažiavimas į Prancūziją ir į Belgiją yra laisvas, nes šių dviejų parlamentai sutartį jau ratifikavo. Šią sutartį dar pasirašė Liuksemburgas, V. Vokietija ir Olandija.

Eisenhoweris lankysis Sovietijoje ir Japonijoje

PREZ. EISENHOWERIS lankysis Sovietijoje birželio 10 - 19 dienomis.

Susitarimas apsiiekti vizitais tarp prez. Eisenhowerio ir Chruščiovo buvo padarytas, kaip dabar aiškėja, praėjusių metų mėnesį, dar prieš viceprez. Nixonui išvykstant atidaryti amerikiečių parodos Maskvoje. Kadangi prez. Eisenhoweris tą planą paskelbė tik rugpjūčio mėnesį, viceprez. Nixonui grįžus iš Maskvos, daugelis tikėjo, kad jisai užangažavęs tuos vizitus.

Grįždamas iš Sovietijos, prez. Eisenhoweris numato per Vladivostoką pasukti į Tolimuosius

JAV BIUDŽETAS

PASKUTINIS prez. Eisenhowerio biudžetas patiekta kongresui. Jame numatoma 84 bil. dol. pajamų iš mokesčių ir 78,8 bil. dol. išlaidų, paliekant apie 4,2 bil. dol. pertekliaus valstybiniams debitiui padengti. Tačiau dėl to sumos kyla abejonių, nes į valstybines pajamas jau įskaičiuoti padidinti pašto tarifai ir papildomi gazolino mokesčiai, kurie dar nėra kongreso patvirtinti.

Naujajame biudžeto projekte numatoma per ateinančius fiskalinius metus padidinti 5 nušimčiais išlaidas erdvės tyrinėjimams ir kitiems moksliniams projektams. Taip pat ketvirčiu bilijono dolerių daugiau, negu praeitais metais, prašoma sveikatos, švietimo ir socialinių reikalų departamentui. Kariniams reikalams išleisti numatoma apie 41 bil. dolerių.

Per šventes beveik visose lietuvių kolonijose mažiesiems lietuviukams buvo suruoštos eglutės. Ten, kur veikia šeštadieninės mokyklos, mažieji turėjo progos parodyti savo talentus. Štai vaizdas iš Brooklyno šeštadieninės lituanistikos mokyklos kalėdinio spektaklio, kuriame buvo suvaidinta "Grybas". Nuotraukoje Baltrušaitytė ir Leveckytė, prie eglutės vaidinusios grybus.

Vyt. Maželio nuotrauka

Lietuvos Diplomatinijos Šefo protestas Norvegijai

Norvegijos vyriausybė pasirašė su Sov. Sąjungos vyriausybe susitarimą sutvarkyti abiejų pusių ekonominės, turto ir kitoms

pretenzijoms, liečiančioms Latvijos, Lietuvos ir Estijos "sov. soc. respublikas" ir Karelijos "auton. sov. soc. respubliką".

Susitarimo esminis turinys yra toks: Sov. Sąjungos vyriausybė nereikš Norvegijos vyriausybei pretenzijų, kurios kilo prieš 1941 metus ir liečia turtus, esančius Norvegijos teritorijoje ir priklausančius fiziniam ir juridiniams asmenims Latvijoje, Lietuvoje ir Estijoje ir Karelijos "auton. sov. soc. respublikoj".

Norvegijos vyriausybė, veikdama savo ir savo piliečių vardu, nereikš Sovietų Sąjungos vyriausybei ir kitaip nepalaikys pretenzijų, kurios kilo prieš 1941 metus ir yra pasekmė nacionalizacijos vykdymo Latvi-

jos, Lietuvos ir Estijos "sov. soc. respublikose" ir Karelijos "auton. sov. soc. respublikoj".

Visoms pasakytoms abiejų pusių pretenzijoms sutvarkyti, o taip pat atlyginti už laivus, kuriais Norvegijos piliečiai karo metu buvo pabėgę į Sov. Sąjungą, Sov. Sąjungos vyriausybė pasižada užmokėti Norvegijos vyriausybei 500,000 norvegų kronų.

Dėl to susitarimo Lietuvos Diplomatinijos šefas S. Lozoraitis yra pasiuntęs notą Norvegijos užsienio reikalų ministeriui. Notoje pareikiama, kad Lietuva yra neteisėtoji karinė okupacija, kurią jai primetė smurtu Sov. Sąjunga. Vadinamoji Lietuvos "sovietinė socialistinė respublika" tėra sovietų padaras, kurį Maskvos vyriausybė panaudoja okupacijai užmaskuoti. Lietuvos Valstybė, kuri palaikė diplomatinis ir draugingus santykius su Norvegija, tebeegzistuoja de jure. Sov. Sąjunga nėra įgijusi suverenumo Lietuvoje ir neturi teisės jo vykdyti. Todėl Sov. Sąjunga neturi teisės atstovauti Lietuvos Valstybę ir ypač — disponuoti jos ar jos piliečių turtu, teisėmis, interesais ar prievola.

Nota užbaigiamą konstatavimu, kad tokiomis aplinkybėmis kalbamas Norvegijos vyriausybės susitarimas su Sov. Sąjunga neturi Lietuvai galios. Be to, pareikiama visi rezervai dėl žalos, kurios galėtų padaryti Lietuvai ir jos piliečiams susitarimo sudarymas ir vykdymas.

* Kard. Ottaviani pamokslas, pasiekęs atgarsio visame pasaulyje (žiūr. Dirvos 7 nr.), buvo pasakytas Santa Maria Maggiore bazilikoje, laikant pamaldas už Tylos Bažnyčią Vengrijoje. Tokios pamaldos už kurio nors sovietų pavergt krašto Tylos Bažnyčią toje bazilikoje yra laikomos kiekvieną mėnesį.

* KIPRO nepriklausomybės paskelbimas atidėtas vienu mėnesiu, Londono pasitarimuose iškilus nuomonių skirtumui dėl britų bazių dydžio.

* JAV Aukščiausias Teismas pakeitė nuo 1950 m. veikiančią karinės teisės kodą, paskelbdamas, kad civiliai, lydi JAV karines pajėgas į užjūrus, taikos metu negali būti teisiami karinių teismų už jokių nusikaltimų.

JAV užsienio politika turi turėti platesnes perspektyvas

"Būtų rizikinga bazuoti amerikiečių politiką prielaida, kad sovietinis imperializmas pradės nusilpti, gerėjant gyvenimo standartui Sovietijoje, - tokį įspėjimą senato užsienio reikalų komitetui atsuntė grupė Harvardo tarptautinės politikos ekspertų.

Harvardo universiteto tarptautinių reikalų centras, vadovaujamas Roberto R. Bowie, buvusio valstybės departamentu politikos planavimo viršininko, paruošė ir įteikė senato užsienio reikalų komitetui 82 psl. memorandumą, pavadintą "Ideologija

ir užsienio reikalai".

Memorandume ekspertai sako, kad "demokratija neišsilaikys, vien tikta reakcijomis į tironų grasinimus... Mūsų užsienio politika turi turėti platesnes perspektyvas, negu tos, kurias sukelia nuolatiniai kviirčiai su Sovietija."

Harvardo ekspertai siūlo platesnio masto pagalbą ūkiškai atsilikusiems kraštams ir padidinti kontaktus su asmenimis iš komunistų valdomo pasaulio, ypač intelektualais.

ŽINIOS IŠ VISO PASAULIO

* JAPONIJOS kairieji studentai planuoja naujas riaušes, kai premjeras Kishi sausio 24 grįš iš JAV, pasirašęs savitarpinės pagalbos sutartį. Sutartis dar turės būti Japonijos parlamento ratifikuota. Ja Japonija nutraukia savo ligšiolinį formalų neutralumą, įsijungdama į Vakarų bloką, bet joje yra pavojingų spragų abiem partneriams.

JAV pagal tą sutartį sutinka pasitarti su Japonija, prieš panaudodama savo bazių įgulas bet kurios agresijos atveju Azijoje. Praktiškai tai reiškia suteikimą Japonijai tam tikros veto teisės. Japonija nespriešins, jei amerikiečių įgulos iš jos teritorijos bus panaudotos prieš agresorius Laose, bet ji gali priešintis, jei jas bus norima naudoti prieš

komunistinę Kiniją, nes ji bijo, kad Kinija nebombarduotų jos teritorijos. Ši pavojų daugiausiai ir ryškina sutarties priešai. Kitas pavojus Amerikai slypi tame, kad po Kishi valdžion gali ateiti mažiau palankus amerikiečiams premjeras, ir jis gali blokuoti kiekvieną amerikiečio septintojo laivyno pajudėjimą.

* JAV baigė statyti karo laivyno ir aviacijos bazę Rotoje, Ispanijoje, kainavusią apie 120 mil. dol. Ji tytomis buvo pradėta ruošti prieš penkerius metus ir dabar nusitęsia dvylia mylių Cadizo įlankos pakrante ir yra viena iš didžiausių karinių bazių visoje Europoje.

Bazėi paliktas ispaniškas Rotos vardas ir joje plevėsuos Ispanijos vėliava, nominaliai ją skaitant ispaniška su "pinigus mokančiais svečiais" amerikiečiais iki 1963 m., kol dar JAV galės laikyti savo įgulas Maroke.

* KUBA ir Jungt. Arabų Respublika nutarė sušaukti Lotynų Amerikos, Afrikos ir Azijos ūkiškai atsilikusių kraštų konferenciją Havanoje ateinančių rugsėjų.

Vyt. Maželio nuotrauka

Kas kaltas dėl Lvovo žudynių?

Praeitą pavasarį Maskvos pradėta šmeižtų ir kompromitacijų akcija, su kurios neviena apraška pasitraukusių į Vakarus lietuvių adresu jau esame susidūrę, vis dar tebeplečiama. Pastaruoju metu pasaulinę spaudą jaudina Vak. Vokietijos pabėgėlių ministerio Th. Oberlaenderio atvejis, kuris apkaltintas karo metu vadovavęs iš antikomunistų ukrainiečių ir gudų sudarytam taip vadinamam Lakštingalos batalionui, ir tas batalionas, atvykęs po rusų pasitraukimo iš Lvovą, išžudęs 2,400 ukrainiečių, bolševikų nespėtų pasiminti kalininių. Oberlaenderio teigimu, Lakštingalos batalionas per 6 dienas, kuriomis išsėjos Lvove, nepaleidęs nė šūvio, o kaliniai buvę iššudyti pasitraukiančių bolševikų.

Toks atvejis nebe pirmas. Panašiai rusai skelbė ir apie Karyno žudynes, panašiai kalba ir apie įvykius Lietuvoje, kur, antrą kartą okupuojant Lietuvą, savo padarytus nusikaltimus primeta "besitraukiantiems fašistams".

Th. Oberlaenderio atveju yra sudaryta tarptautinė tyrinėjimų komisija, kuri jį jau apklausė. Komisijos sprendimas bus paskelbtas, tik galutinai pabaigus tyrinėjimus. Plačiau tuo reikalu pasisakė komisijos narys K. R. van Staal, Tautinio komiteto kovai su koncentracijos stovyklų sistema" sekretorius olandų laikraščio "Elseviers Weekblad" skiltyse. Čia pateikiame jo straipsnio vertimą.

Aštuoniolikai metų praėjus nuo Lvovo žudynių, pasauliui iškeltas klausimas, kas yra tų įvykių kaltininkas. Panaudodama visas propagandines priemones, Maskva apkaltino, kad 1941 m. birželio ar liepos mėnesiais įvykdytų žudynių kaltininkas esąs V. Vokietijos ministeris Oberlaenderis.

Hitlerio ekspansyvumas, kuris ir Olandijai užmetė nacional-socializmo botagą, Europos istorijoje yra įrašęs ne vieną kruviną puslapį. Dar nevisur nacizmo padarytos žiažios užgydytos, dar vis laisvojo pasaulio žmonės tebeslėgia baisy atminimų slogutis.

Ryšių su istoriniais įvykiais paminėti tokie vardai, kaip Varšuva, Roterdamas, Belgradas, tuojau iššaukia atminimus žiaurumų, kurie buvo padaryti vokiečių tautos vardu. Dabar prie tų vardų prisidėjo ir Lvovas. Tūkstančiams, kurie tuos žiaurumus matė ir pergyveno, tas vardas tapo teroro simboliu. Kad vokiečiai galėjo dalyvauti tuose siaubingose darbuose, atsimenant 1941 metų baisių mėnesių situaciją, galima prileisti. Tačiau būdinga, kad kaltinimas dėl to iškeltas Vak. Vokietijos politikui, kuris jau šešerius metus eina ministerio pareigas, anksčiau tokiems negirdėtiems priekaištams neišskylan.

Kad kaltinimas ateina iš Maskvos, nieko nestebina, bet vien dėlto kaltinimai dar negali būti netikri. Tačiau, kad jie tik dabar iškelti, jau verta pagalvoti. Laiko skirtume tie apkaltinimai įgauna piktos kompromitacijos atspalvį. Ministeris Oberlaenderis Maskvos kaltinimus atsakė kategorišku "Ne". Lieka klausimas: kas teisus?

Kremlius pareikalavo sudaryti tarptautinę pagrindinio kovotojų komisiją, kad ji patikrintų Maskvos teigimų tikrumą. Ir Vak. Vokietijos ministeris su tuo pasiūlymu sutiko, nes tarptautinės buv. Hitlerio režimo priešų komisijos sprendime mato galimybę apginti savo garbę. 1944 liepos 20 akcijos dalyvis, šiandien buv. pagrindinio kovotojų organizacijos pirmininkas, ėmėsi iniciatyvos. Jis apeliavo į užsienio demokratų, kurie karo metu su pavojumi gyvybei kovoję prieš hitlerizmą, ir jie atsiliepė.

Haagoje, "tautų teisės mieste", sudaryta penkių buvusių pagrindinio kovotojų komisija. Šalia teisininko Hans Cappelino, kuris karo metu pasidarė norvegų pasipriešinimo vokiečių okupacijai simbolis, komisijoje yra danas Ole Bjoern, taip pat teisininkas ir kiekvieno totalitarizmo prie-

Theodor Oberlaender

šas, Danijos konservatorių partijos lyderis, buvęs ministeris ir parlamento pirmininkas. Belgų katalikų prof. Peeters, žmogus, kuris ilgą laiką yra išbuvęs SS konc. stovyklose, šveicaras teisininkas Dr. Kurt Schoch ir šių eilučių autorius taip pat sutiko dalyvauti komisijoje. Jos

uždavinys yra sunkus ir labai atsakingas. Jai pasisekė užsitikrinti talką vyro, kurio vardas daugeliui buv. kacetininkų labai gerai žinomas - olando Joop Zwart; jis bus techninis komisijos sekretorius ir tvarkys organizacinius tyrinėjimų reikalus.

Žinoma, kvotos metu negalima teikti jokių informacijų apie jos eigą, nes kilę komentarai galėtų atitinkamai paveikti tolimesnį tyrinėjimų eigą, ir man nemalonu, kad vokiečių socialistai, su kuriais mane riša tiek draugiški ryšiai, jau dabar, nelaukdami kvotos duomenų, pradėjo reikalauti ministerio atsistatydinimo. Toks reikalavimas gali turėti įtakos kvotai ir pažeisti asmeninį orumą tuo momentu, kada dėl neišaiškintų priežasčių iškeltas toks grubus kaltinimas prieš laisvosios Vokietijos dalies viešojo gyvenimo asmenybę. Į tarptautinės tyrinėjimų komisijos, kuri, žinoma "Tautinio komiteto kovai su koncentracijos stovyklų sistema" pagelbima, savo darbą vykdo sine ira et studio, sprendimą neturės įtakos nei tik viena besiginčijanti, bet ir trečioji pusė.

K.R. van Staal

Zvalgybų kova (37)

DENISA PRISIEKIA KERŠYTI UŽ ZOLA

Denisa greitai apsisprendžia. Dar tėvui Moulin nespėjus jos sulaukyti, ji užsimeta ant peties skarą ir nueina žemyn į smuklę.

Krata pačiame įkarštyje. Žandari neranda nieko įtartino. Jie vėl susirenka smuklės kambaryje.

Viršila, aukštas blondinas, sustoja priešais Denisą.

- Kas tamsta esi?

Ji žiūri į jį, tartum nesuprasedama.

- Ni deutch, - atsako.

- Išversk, - įsako viršila šeimininkui.

Tėvas Moulin verčia pokalbį.

- Aš vadinausi Denis Roux, - paaiškina mergina.

- Ką čia veiki?

- Atvykau aplankyti savo draugę, pono Moulin dukterį.

- Dokumentai!

Denisa ištraukia savo pasą.

Jis yra suklustotai, paskubomis

atspausdintas ir toli gražu netobulas darbas.

Viršila tikrina jį. Šeimininkas ir Denisa žiūri į jį. Iš lauko girdėti artėjantys patrankų dundėjimai.

- Kur keliinės leidimas? - klausia žandaras.

- Turiu jį viršuje, kambaryje.

- Atnešk.

Denisa užlipa laiptais į kambarį, kuris jau iškrėstas. Ji išima pranešimą, kurį Labrooy jai buvo davęs pergabenti per frontą, iš suklelės iškarpos ir paslepia po čiužiniu.

Ji bando laimėti laiko, nes neturi jokio keliinės leidimo. Ji turi sugalvoti, kaip teisintis.

Jai grįžtant į smuklę, namo durys staiga atsidaro. Jose stovi jaunas vokiečių leitenantas.

- Visiems išeiti. Tuoj išvykstate, - sušunka.

Denisa prisispaudžia prie sienos. Jos širdis smarkiai plaka, bet ji nepajuda.

NAUJOJO KULTO ŽENKLAS?

Prieš porą savaitių sovietinė Pravda pirmą kartą sovietinės spaudos istorijoje išsidėjo savo diktatoriaus šaržą (cartoon), padarytą rusų Jefimevo ir vaizduojantį Chruščiovą, griaujantį sniego senį, pavadintą "šaltuoju karu".

Pravdos piešinys, kaip atrodo, yra dalis pradedamos akcijos padidinti Chruščiovo populiarumą, parodyti jį žmoniškiau už Staliną, kuris niekad neleidė spausdinti nors ir labiausiai išdailinto savo šaržo.

Prieš kiek laiko Pravda buvo perspausdinusi vieno vengro pieštą panegiriską Chruščiovo šaržą.

Britų šnipo atsiminimai

sienos. Jos širdis smarkiai plaka, bet ji nepajuda.

Puse minutės vėliau smuklė tuščia. Lauko žandari, įgėrę kareiviai, leitenantas - dingo, kaip vaiduokliai.

- Na, šį kartą dar laimingai baigėsi, - atsidūsta tėvas Moulin.

- Einame, negalima gaisči.

Valanda vėliau Denisa prašliaužia frontą. Viskas pasiseka daug paprasčiau, negu buvo galvota. Nes frontas jau įra, Feldmaršalo Montgomery ir generolo Patton junginiai veržiasi rytų kryptimi. Jie bando vokiečius apsupti.

Denisa atlieka savo misiją ir grįžta į Paryžių. Rugpjūčio 4 popietę ji susitinka su Viktoru Maynard-Labrooy mažame viešbutelyje šalia Louvro muziejaus.

Spontaniškai jis ją apkabina: - Esu toks laimingas, kad grįžai.

Paskui jis ją paleidžia, atsisėda ant lovos ir rūkio.

- Gali atvira atsakyti į mano klausimus?

- Žinau, ko nori klausiti: ar Zola yra išdavikas ar ne? Aš negaliu tau atsakyti. Vokiečiai kažką žinojo. Jie iškrėtė sodybą, kurioje nakvojau. Tai reikštų, kad Zola nekaltas, bet...

Labrooy kraipo galvą.

- Namo krata buvo grynas sutapimas. Nes jeigu kas nors būtų tave išdavęs vokiečiams, jie, kad ir skubiai traukdamiesi, būtų tave pasiėmę. Taip labai jau jie nesukubėjo, kad paliktų neliėtą svarbią pagrindinio agentę.

Denisa nieko neatsako. Ji nori ginti Zolą, bet Labrooy žodžiai yra įtikinantys.

Nuo tos valandos Denisa nieko daugiau nepatiria apie Labrooy planus ir sumanymus. Ji mato jį kasdieną ir nuolat pagauna jo įsimylėjusį žvilgsnį. Jis užsida- rės ir nekalbus. Ar ji prarado pasitikėjimą? Ar jis gėdijasi savo įtarimų dėl Zolos? O gal jo įtarimai pasitvirtino!

Praslenka savaitė. Ateina 1944 rugpjūčio 11.

Denisa su savo drauge gyvena prie rytinės geležinkelio stoties. Paryžius vis dar tebelaukia išlaisvinimo. Pagrindis vis dar ne-

Sovietų generolai ir politinis aparatas (2)

Slaptasis įsakymas Nr.2227

Pasibaigus pilietiniam karui, ir toliau plečiant raudonąją armiją (1922 - 1936), karininkų kadrai buvo papildomi prieaugliu iš savų komunistinių mokyklų. Likusieji seni karininkai vienas po kito išstodinėjo į partiją ir tuo būdu atsidarė kelią aukštyn kopti. Pastebėtina, kad beveik visi komisariai pasiliko savo veitose, nes jie partijai sudarė garantijas, kad išliks komunistinis kursas. Per tą laiką išsivystė žiokš toks karininkų ir komisarių suartėjimas.

Kai Stalinas per Ježovą pradėjo beatodairiškus kariuomenės valymus, jų buvo paliešti tiek karininkai, tiek komisariai. Kai buvo nužudytas maršalas Tuchachevskis, jo komisaras Gamarnikas nusišovė. Tas pat atsitiko su laivyno viršininku adm. Orlovu ir komisaru Luniku.

STALINAS KEIČIA LINIJĄ

Prasidėjus II Pasauliniam karui, karininkų kadro dauguma susidėjo iš vyrų, baigusių armijos mokyklas. Jų komisariai, jau buv. karinės-politinės Lenino akademijos mokiniai, buvo išauklėti per tempo "budrumo" ir nepasitikėjimo "gryniams kareiviams" dvasioje. Senasis priešiškas vėl atgijo. Karo metu įsakymai reikalavo, kad komisaras nuolat kontroliuotų dalinio vadą. Vada, tokioje sunkioje būklėje kovodami, pasijuto įžeisti ir pažeminti. Kilo vis didesnė įtampa, kurios pasėkoje silpo kovingumas.

1942 m. rugpjūty Stalinas slapta įsakymu Nr. 2227 vėl įvedė armijoje vadų principą. To pasėkoje daugelis komisarių tapo dalių vadais, kiti buvo paskirti savo ligšiolinių vadų pavaduotojais politiniams reikalams. Tik jie jau nebeturėjo teisės maišytis į vadų įsakymus. Tuo būdu praktiškai

turi įsakymo pradėti veiksmus. Paryžiečiai nervali įtempti iki kraštutinumo.

Denisa ruošiasi išeiti. Staiga atsidaro durys. Liesas, išblyškęs vyras su akiniais stovi prieš Denisą. Jis dreba visu kūnu.

- Maksai! - sušunka Denisa.

Jei jau aišku, kažkas atsitiko. Maksas yra brolis jos mylimojo, žmogaus, kuris pagrindžio sąjūdyje žinomas Zolos vardu.

- Jis yra areštuotas, - sako Maksas, sėsdamas kėdėn.

Denisa griebiasi už krūtines.

- Jie paėmė jį šį rytą iš jo buto. Nežinau, ar jis dar tebėra gyvas.

- Niekto daugiau? - klausia ji.

- Proga pagavęs, jis namo sargui - tu žinai, Duvalis yra mūsų draugas - pašnibždėjo: "Aš esu išduotas". Tai visa. Daugiau nieko negaliu pasakyti.

Pro storus akinius Maksas stebi jauną moterį. Jos ploni pirštai sugniaužti į kumštis.

- Ar tu žinai, kas jį galėjo išduoti?

- Ne, - atsako ji. - Nežinau. Bet prižadau tau, Maksai, aš surasiu. Ir sužinojau, aš nenurimsiu, kol ateis jo galas. Nors į pasaulio kraštą turėčiau jį vyti...

(Bus daugiau)

* MENŠIKOVAS, Sovietijos ambasadorius, grįždamas, Washington, atvežė prez. Eisenhoweriui dvi dėžes asmeninių Chruščiovo dovanų.

buvo panaikinta politinė karininkų kontrolė.

KAS LAIMĖJO KARĄ?

Nuo 1944 metų, kada pranyko pralaimėjimo pavojus, politiniai pavaduotojai vėl atkuto. Tuoj atgijo sena nesantaika, kuri karo pabaigoje prasiveržė atvirais susikirtimais. Ypač okupuotose kraštuose buvusieji komisariai prasiveržė priekini, susidūrė su politiniais klausimais.

Tačiau ginčai kildavo ne tik dėl kasdienių reikalų. Dvi pagrindinės problemos kiršino vadus ir jų politinius pavaduotojus:

* kas laimėjo karą: partija ar armija?

* santykiai su sąjungininkais.

Kiekvienas dalinio vadas galvojo sutartinai su kareiviais, kad tik armijos pastangos, jos kovingumas ir vadų sugebėjimas nulemė karą. Bet taip negalvojo partija. Kiekvienoje politinio švietimo pamokoje po karo buvo kalama kareiviams, kad karą laimėjusi komunistų partija. Ji viena įveikusi antisovietinio armijos elemento defetizmą ir išauklėjusi kareivius neapykantos priešui dvasioje. Ji sužadins pavienio kovotojo patriotinius jausmus, kad jis parodytų didesnę drąsumą. Partija taip pat išauklins "vokiečių žvėriškumą", paskatindama kerštingumo jausmus. Ir pagaliau partija komunizmui ištikimam vadui įstačiusi į teisingus postus. Ji taip pat suorganizavusi milžinišką partizanų judėjimą, kurių pagalbą armija tuoj pajutusi.

Ir santykiuose su sąjungininkais partijos nuomonė skyrėsi nuo armijos, kuri 1945 m. buvo draugiška anglams ir amerikiečiams, juose matydama ginklo draugus, su kuriais drauge buvo nugalėtas priešas.

Bet Stalino įsakymu jau karo metais politiniai karininkai pradėjo skiepyti neapykantą "apkaustuosiems sąjungininkams". Pradžioje buvo priekaištaujama, kad vakariečiai sąmoningai vilkina antrojo fronto sukdimą. Vėliau raudonarmiečiams buvo kalama, kad vakarų valstybės tik dėlto išsikėlusios į kontinentą, kad lengvu pasivaikščiojimu po Rusijos sumuštą Vokietiją sovietų armijai sukludytų "išlaisvinti" visą Europą. Ir pagaliau tuoj po karo politiniai karininkai pradėjo aiškinti, kad anglai ir amerikiečiai Vokietijoje ir Austrijoje esą priešai, kurie ruošiasi užpulti Sovietiją.

VEL KOMISARŲ KONTROLĖ

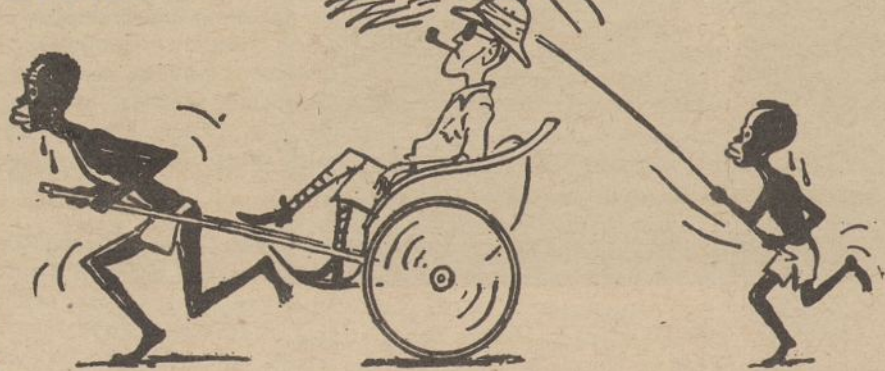
Gera apmokytas politinis aparatas be abejoj pradėdavo savas tezes. Ir karininkų kadras, ypač po Žukovo išėjimo, vėl atsidūrė visiškose politinių pavaduotojų rankose. Tiesa, nėra dvigubos įsakymo davimo, bet sekimas dėlto yra dar intensyvesnis.

Politiškai bespalvis gynybos ministeris marš. Malinovskis neturi jokios įtakos savo karininkijos pažintų formavime. Jas vairuoja jo politinis pavaduotojas, politinio štabo viršininkas gen. Golikovas. Jį remia du pagalbininkai - gen.leitenantai Jefimovas ir Šatilovas.

Jeigu norima svarstyti, ar sovietų karininkija, ypač sovietiniai generolai turi bet kokią laisvę, reikia atsižvelgti į jos santykių eigą su politiniu aparatu. O ji rodo, kad partijos galia armijoje per jos politinį aparatą šiandien yra labiau sustiprinta ir užtikrinta, negu bet kada anksčiau. (tp)

Afrikoje šis tas pasikeitė...

Seniau

Dabar

Akimirksnių kronikos

Bronys Raila

Džiaugsmo žiežirba liudesyje

Praėjusių metų pabaigoje teko turėti labai nuobodus darbo - taisyti korektūras. Taisyti pirmąją, paskui dar antrąją korektūrą yra vienas iš pačių įkyriausių ir baisiai bukinančių užsiėmimų. Jo baisumą tegali suprasti tik rašto žmonės, kuriems protarpiais tenka patekti į tą vergiją. Man toks rašalinis malonumas kaip tik ir pasitaikė. Praėjusiais metais buvau paruošęs kiek stambesnę tomuką, kurio pirmoji dalis - keli šimtai puslapių - pernai buvo baigti surinkti V. Vijelkio spaustuvėje Chicagoje ir dabar pradėti spausdinti.

Ten buvo pastanga peržvelgti paskutinius penkiolika mūsų "tremties metų". Jei jau korektūrų skaitymas nebuvo linksma pramoga, tai tų daugelio puslapių turinys man pačiam protarpiais iš naujo kėlė pasibaisėtiną liūdesį. Kiek kovų, kiek ginčų, kiek polemikų, kiek nevienybės! Kiek nesamonių, pagiežos, juodų spalvų! Kiek beprasmiško varžymosi dėl valdžios ir garbės! Kiek rietenų dėl dalykų ir principų, rodos tokių aiškių, tokių akivaizdžių, taip nesunkiai iš karto suprantamų...

Bet mes vis "kovojo": ginčijomės, neigėm politikos ir visuomenės gyvenimo elementorių, juokingiausių ir dirbtiniausių fasadais puošėm ir iškraipėm savo tautos ir savo pačių likimą. Kol visi pagaliau atsidūrėme į tą patį nuovargio, pasibodėjimo, indifferencijos uostą. Ir pajutome, kad atėjo laikas viską perversinti ir vieną kartą suprasti, net sutikti su tuo, ką taip karštai neigėm prieš penkiolika ar net dešimtį metų.

Kur dingio šikšniai ir principai, prieš dešimtmetį ir dar kiek anksčiau skelbtieji mūsų pabėgėlių spaudoje Vokietijoje, kad dabar "Lietuvio tautos potencialas yra tremtyje"? Kur dingio programos, kad Vlikas tai Lietuvos seimas, o jo Vykdomoji Taryba - tai Lietuvos vyriausybė? Kur sutirpo egziliinės valdžios mitai? Kas dar vadovaujasi "gau-tais iš krašto įgaliojimais" mus rikiuoti ir valdyti? Kokių pagrindu toliau šinkuoja vėną Vliko pirmininko prel. M. Krupavičiaus "pilnai ir deramai paskirtas Lietuvos Respublikos ambasadorius" Bonnoje?...

Gal kas vienatvėje ir toliau tebegyvena tais mitais. Bet būtų vaikiška neįusti, kad plačioje laisvųjų lietuvių visuomenėje tos rūšies mitai yra senai ir galutinai mirę. Jei sąžiningieji ir rimtesnieji publicistai dar kartais grįžta prie jų, tai kad perversintų visą "tremties balansą" ir gi-liau žvelgdami įsakmiai paneigty tai, kas anuomet buvo prisipyrusiai teigta.

Patikėsite ar ne, bet paskendus korektūrų taisymo nuobodulyje mane aplankė ir vienas labai šviesus pragiedrulis. Sunkiausio liūdesnio slėgimo valandomis - tai man buvo nauja, net nelaukta džiaugsmo žiežirba. Ir drauge įsitikinimas, kad anos ilgos kovos ir rietenos, anų nemigo naktų kentėjimai, kartūs išgyvenimai ir dantų griežimas, - mano, mūsų ir visų kitų - nebuvo visiškai veltui. Šis tas buvo padaryta, kas išliko, kas įtikino ir kas dar galės būti sėkda ateičiai.

Mat, štai į mano rankas pateko vienas referatas apie "tremtinių uždavinius iš 15 metų nuotolio". Jis berods sudarė Lietuvių Fronto Europoje leidžiamo biuletenio dalį ir netrukus buvo spausdinams laikiniuose laikraščiuose, jų tarpe "Europos Lietuvio" savaitraštyje. Referato autorius - Julius Vidzgiris. Gal tai ir nelabai skambus slapyvardis, bet, kiek žinau, jis priklauso vienam jaunesnės kartos frontininkų mokslininkui ir veikėjui.

Ir man buvo labai įdomu pasiekti, koks vyksta dabar dialogas, po 15, po 10 metų tarp tų srovių ir asmenų, kurie anuomet buvo, švelniausiai tariant, labai bloguose santykiuose ir švaistėsi kaltinimais: jis - falsifikatoriai, arivistai, avantūristai, gal ir NKVD talkininkai...

J. Vidzgiris savo referate peržvelgia keliolika pagrindinių mūsų "tremties" išlikimo ir rezistencijos problemų. Su jomis vertėtų susipažinti ir permąstyti kiekvienam gyvam lietuviui. Čia negaliu tam reikalui daug padėti savo trumpų akimirksnių įspūdžiuose, bet norėčiau kiek sustoti ties pora vietų. Autorius savo referate nuomonėmis paryškinti cituoja daug ištraukų išėjusių ar tebeinančių mūsų rezistencijos žurnalo. Pavyzdžiui:

"Ką per vienuolika metų mums tęsusi tremtis padarė iš tos rezistencijos dvasios, iš šventų kruvinųjų tradicijų? Ir iš šios liepsnos žėrėjimais surašytų uždavinių užsienio lietuviams? Liūdna ir net koku atsakyti... Pagrindinis dėmesys, pastangos, lėšos ir aistros, pačiu ligusčiausiu būdu nuolat maudomos intrigu, rungtyniavimų, melo ir šmeižto liūne, susitelkė į smulkia pigmėjų kovą už "valdžią", už tuščią garbę, už skylėtas partijų ambicijas ir ne kartą vien už nuogą pragyvenimą iš patriotiškai surinkto pinigėlio... Gi Birželio sukilimo ir laisvės kovų gilioji prasmė, ryžtas į naujas ateities kovas ir aukas jau senai išblėse ir pamiršti. Liko tik... baisiojo Birželio naktų minėjimai, kuriuos pabėgėliai taip pamėgo ir išnešiojo po visą laisvųjų lietuvių pasaulį."

Arba vėl kita citata apie "laisvinimo veiksmų" liūdnas pastan-

gas siekti vienybės ir susiderinimo: -

"Pradedant 1946 metais, įvairūs lietuviški "veiksmai" ir "prieveiksmai", suvažiavę, suplaukę ar suskridę ėmė tartis, kokie būtų geriausi būdai pavergtai tėvynei laisvinti ir kam kokias vadovavimo pareigas tektų atiduoti... Bernas, Paryžius, Baden-Badenas, Pfullingenas, Reutlingenas, Roma, Washingtonas, New Yorkas, vėl Reutlingenas, vėl New Yorkas, vėl Roma... Kiek tūkstančių dolerių veltui išblaškyta, kiek lakštų popierio primarginta, kiek laikraščių puslapių dvokiančiais neapykantos dažais pritepta! Ir to viso sąskrydžių dešimtmečio vaisiai - vienas ilgas pišššššš..."

Matote, kaip buvo kalbėta nešvelniai! Ir kaip to dabar neginčija frontininkų jaunesnės kartos blaivus teoretikas...

Žinodami, kad daugumas žmonių turi tuštybės jausmą, jūs gal ir man atleisite vieną ydą - pasitenkinimą dėl asmeninės satisfakcijos. Tai viešai pareiškui tik pirmą kartą ir daugiausia - siuos nekurtoti. J. Vidzgirio referate, šalia eilės citatų iš "Aidu" "Laisvę" ir "Santarvės", visos pateiktos citatos iš pastarojo rezistencijos žurnalo (taip jau turbūt Viešpatas panorėjo) imtos iš mano tuomet ten rašytų, bet nepasirašytų straipsnių.

Ir štai dėl jų minčių mums šiandien nebekyla didesnių ginčų, jei tik imame rūpintis esme, o ne plauko skaldymu. Frontininkų teoretikas daugumą savo teigimų remia citatomis iš "Santarvės"

Tada, kai Vlikas galvojo esąs Lietuvos seimas, o jo Vykdomoji Taryba - tai Lietuvos vyriausybė... 1953 m. lapkričio 1d. Vokietijoje Vliko nariai su JAV kongresmanu Kerstenu ir kitais svečiais po pietų prie Fraifelbergo svetainės. Sėdi iš kairės: M. Gelžinis, M. Kižytė, T. Šidiškis, Kersteno dukra ir J. Kairys. Stovi: E. Simonaitis, J. Glemža, S. Miglinas, J. Jaks-Tyris, S. Raštikis, P. Karvelis, J. Norkaitis, K. Žalkauskienė, A. Rudis, K. Žalkauskas, kongresmanas Ch. Kersten su žmona, M. Krupavičius, Raštikienė, V. Literskis ir Pr. Zundė.

ir juos sustiprina panašiomis citatomis iš "I Laisvę", "Aidu" ar Lietuvių Fronto intymųjų biuletenių, - arba atvirkščiai, pastarųjų šaltinių citatas stiprina ir remia "Santarvės" straipsnių ištraukomis. Galime nepripažinti Darvino mokslo, bet evoliuciją štai matome greitą ir įdomią.

Vargdamas prie savo knygos korektūrų, puslapių puslapiams sekiau žiauriausias polemikas prieš Krupavičių, o ypač prieš frontininkų praktiką ir jų viliškos teorijas. Prabėgo tielinkmi laikai, ir štai matyti, kaip mūsų daugelis įsitikinimų, teigimų, troškimų ir išvadų pagaliau supanašėjo.

Ką teigė 1947 metais BDPS Užsienio Delegatūra, ką vėliau teigė Lietuvių Rezistencinė Santarvė, atrodo, mums šiandien jau nebekeltų per daug ginčų. Ir kai Lietuvių Frontas išstojo iš Vliko, dar šiek tiek mitų apsaugytais motyvais jis iš tikrųjų jau pakartojo tai, ką iš pat pradžių teigė BDPS ir LRS. Panašius motyvus kiek vėliau iškėlė ir Lietuvių Tautinis Sąjūdis ir laisvės kovotojai, pasiryžę dar daugiau suardyti statišką Vliko "vienybę".

Lietuvos Nepriklausomybės Talkai įsisteigus, jos ir Liet. Fronto santykiai iš karto įėjo į

ramesnę, rimtesnę, draugiškesnę atmosferą. Kai kas juokėsi, kad LRS ir LF jau susikalba ar kad V. Rastenis ir J. Brazaitis draugiškai susėda prie vieno stalo ir kartais išsako visai panašaus turinio pareiškimus. Jei periferijose "frontininkai" ir "talkininkai" dar nekartą išinercijos vieni kitiems kišdavo kojas, tai centre ir jų žurnaluose buvo visai kitas oras. Kas atidžiau sekė "Santarvės" ir "I Laisvę" puslapius, privalėjo tai pastebėti.

Man tai buvo džiaugsmo žiežirba liudesyje. Mūsų publika šaltėja ir pavargsta, kovinės organizacijos krinka ir nyksta, bet tautinės rezistencijos problema noksta, gilėja ir rimtėja. Dabar žodis priklauso santariečiams, paskelbusiems rezistencijos ištyrimo metus. Tuo gali džiaugtis net toks pesimistas iš profesijos, kaip šių kronikų autorius.

Dar norėčiau pridėti J. Vidzgirio žodį apie Mykolą Biržišką, LRS garbės narį ir vieną iš jos steigėjų. Jis rašo: -

"Pasisakymą noriu baigti su mumis tremties likimu besidalinančio tautos veterano prof. M. Biržiškos žodžiais. Viena proga prieš keletą metų jis tremtinius įspėjo: "Herojus liko namuose". Tai buvo įspėjimas nesidangstyti krašto rezistencijos moraline didybe. Manau, neiškreipsiu tų žodžių prasmės, jeigu skirdamas herojaus sąvoką "karžygių" ir "divvyrio" reikšmėmis, juos paversiu linkėjimų tremčiai teberašomą istoriją išvesti taip, jog ateities istorikas apie mūsų dienas galėtų rašyti: "Tuomet karžygiai liko namuose, o divvyrių lietuvių tauta turėjo ir tremtyje. Tai buvo herojų laikai..."

Galbūt šiandien tai skamba per herojiškai. Bet tegu skamba!

Kai kas juokėsi, kad Lietuvių Rezistencinė Santarvė ir Lietuvių Frontas jau susikalba, ar - V. Rastenis ir J. Brazaitis draugiškai susėda prie vieno stalo. Bet kartais, kaip nuotrauka rodo, prie jų prisijungia ir Vliko pirm. A. Trimakas... V. Maželio nuotrauka

P. Aleksandravičius

Žemaitė (bronzos)

MARGIS
JONAS KLAJŪNAS

[3]

Ateina naktis. Visi sugula, šviesos užgęsta. Margis pasilieka vienas. Jis puikiai žino: jei dienos metu ir galima būtų pasnausti, tai tik ne dabar. Apsuka ratą aplink garažą, prie kurio jis priristas, pastovi už kampo ir, pastatęs ausis, pasiklauso, ar neišgirs ko nors, kuo vertėtų susidomėti. Tyly, vadinasi, viskas tvarkoj. Margis prigula, bet ausys vistiek įtemptai klausosi. Staiga, kaimyninės farmos sargas pradeda loti, Margis pašoka ir taip pat suloja. Jis nežino, kodėl jo kaimynas nerimauja, bet reikia gi atsilipti ir draugą padirginti. O ir pačiam tenka būti viskam pasiruošusiam.

Kažkoks žmogus, dainuodamas, pasuko iš didžiojo kelio į mažąjį. Margis ramiai laukia jo prisiartinant. Tai pažįstamas, jis dažnai pro čia praeina. Ar ne dėl jo tik pakėlė Kudlius tokį triukšmą? Kvailys!

Iš toli pasigirsta smarkus švilpimas. Po valandėlės pasirodo didžiulė ugninė akis. Margis ne iš bailiųjų, patikėkite. Jis nesvyruodamas puola kiekvieną, bet tik jau ne tą dundančią baidyklę. O, tie ilgiausi vežimai su apšviestais langais ir jų prysakiję esančiu kaminu, iš kurio į viršų kyla ugnis! Žemė dreba, viskas ima svyruoti. Margiui rodo, jog ir namai pradės svyruoti. Baisu. Nervai neišlaiko. Kad tik trobos nepajudėtų! Margis pakelia

galvą ir pradeda baisiausiai staugti... Staiga, gal susigėdęs dėl savo bailumo, o gal iš pykčio, palydi lojimu paskutinius prabėgančius vežimus. Aha, vis dėlto išsigandot manęs, pasprukot! — galvoja Margis ir jam geriau pasidaro.

Taip slenka dienos ir naktys.

Vieną dieną įvažiuoja kieman didžiulis vežimas. Margis visokių yra matęs savo amžiuje. Pravažiuodavo dar didesnių vežimų pro šalį, bet į kicmą dar nė karto toks nebuvo užsukęs. Kas gi čia atsitiko dabar?

Svetimi žmonės ima iš vežimo puodus, ryšulius ir neša į didįjį namą, o šeimininkas ir jo namiškiai gabeną daiktus iš namo į kiemą. Svetimi žmonės vaikščioja su jo šeimininku po vištinius ir po visą farmą. Prieina ir prie Margio. Šeimininkas jį rodo ir kažką sako. Paskui paglosto Margį. Ir naujasis žmogus mėgina Margį paglostyti. Bet Margis taip lengvai nesiduoda, parodo dantis. Šeimininkas paima stipriai Margį viena ranka už apykaklės, kita suspaudžia snukį ir laiko, tuo tarpu naujasis žmogus prisiartina ir jį paglosto. Kai naujasis žmogus atsitolina, šeimininkas vėl paleidžia Margį.

Margis dabar supranta, kad naujieji žmonės pasi-liks čia, didžiajame name, o senasis šeimininkas su visa šeima kitur iškeliauja. Prieš išvykdamį jie prieina prie Margio, glosydami atsisveikina. Margis lažo rankas senajam šeimininkui, glaudžiasi prie jo kojų, tyliai inkščia, lyg skundžiasi, bet pamažėl apimsta. Tik šeimininkė iškeliauja jo nepaglostčiusi.

Kitą rytą jau kita moteris atneša Margiui ėstį. Ji stovi tol, kol Margis viską išėda, ir šypsosi. Vidurdienį vėl atneša jam skanumynų. Vakare vėl. Kaip gi tu čia ant jos bepyksi?

Ir Margis pats prisiglaudžia prie jos kojų.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
HENDERSON 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis • Redakcinę kolegiją sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, J. Paplėnas, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: Balys Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Klausimai, į kuriuos nereikia viešai atsakyti

Mūsų visuomeninis, kultūrinis ir politinis gyvenimas ne toks, kokio norėtume. Metams pasibaigus ir į susumuotus darbus pasižiūrėję, visi matome, kad ne pirmyn veržiamės, bet ir žingsnį kitą atgal padarome. O tai jau lietuviškajam reikalui labai negerai.

Savaime suprantama, kad, tokius reiškinius stebėdami, visi ieško priežasčių. Didelių ir mažesnių, kurios tokią veiklą stabdo. Vieni rašo pagraudenimus tiems, kurie lietuviškų laikraščių neskaityti ir jų pagraudenimų nemato. Kiti sako barančias prakalbas tiems, kurie jų prakalbą klausyti neateina. Tat savaime aišku, kad toms priemonėms jų nepataisysime. Ir iš viso, yra juk tokia mūsų žmonių kategorija, kuriai nieko lietuviško ir nieko bendruomeninio nebereikia. Jie plaukia tokiais šio krašto keliais, kurie pro lietuviškų reikalus praeina, kaip traukiniai pro pakelės stulpus. Ar jie yra, ar jų nėra, jiems tas pats. Taigi tokius į lietuvišką kelią jau kitomis priemonėmis reikia gražinti. O laikraščiuose ir susirinkimuose mums reikia kalbėtis su tais, kurie ir raštą skaito ir susirinkimus lanko. Tik jie, o ne kažin kur nuklydusieji, gali tą lietuvišką visuomeninį, kultūrinį ir politinį darbą pajudinti. Ir net spartesniais žingsniais pirmyn pavaryti. Bet ir čia yra daug didesnių ir mažesnių kliūnių, kuriuos galime pašalinti ir darbą paspartinti.

Mano manymu, kiekvieną geresnį darbą reikia visad pradėti nuo savęs, bet ne nuo kitų. O kad jis geriau eitų, kiekvienam labai rūpestingai reikėtų atsakyti į eilę klausimų. Ir atsakyti ne viešai, nes tada atsakymai būtų frizuoti ir toli nuo tikrovės, bet atsakyti sau. Atsakyti taip, kaip yra, ir atsakant pagalvoti, ar negalima taip elgtis, kad bent jau kitais metais tie atsakymai būtų tokie, kurie lietuviškuosius reikalus patenkintų.

Štai tie klausimai:

1. Organizacinis darbas įsijungę darome viską, kad organizacijos stiprėtų, ar tik iš paskos sekdami dar į riedančius ratus ir pagaliukus kaišiojam?
2. Ar į talką kviečiami tuoj įsijungiam, o gal tik taip pasielgiame, kad daugiau ne nemanytų į mus kreiptis?
3. Sutinkame į valdybas įeiti tik garbės ieškodami, ar darbo dirbti norėdami?
4. Einame prakalbą sakyti ir paskaitų skaityti gerai pasiruošę, ar tik fantazuojam, kas tuo metu į galvą ateina?
5. Ar lietuviškus parengimus nelankom, tik centų gailėdamiesi, ar kitų rimtų priežasčių turėdami?
6. Ar, daug turėdami, ir kitiems daug duodame? O gal, lyginant su vargingaisiais, savo parama esam tik aukos prašančiųjų atskiratę?
7. Ar lietuviška spauda tikrai domimės ir ją palai-kom? O gal tik turim vieną ar du pačius pigiausius laik-raščius, kad prieš kitus galėtume pasiteisinti ir nema-lonių priekaištų išvengti?
8. Mūsų jaunimui tikrai padedam, ar tik žodžiais, kad ir kiti matytų, jog esame jaunimo draugai ir rūpi-namės, kad ateity būtų darbininkų lietuvišką darbą dirbti?
9. Ar, dirbdamas kurį nors man pavestą darbą, ne-apsergu liga, kad jau esu nepakeičiamas ir tose parei-gose turiu amžinai likti?
10. Ar vienybės tikrai siekiame, o gal, apie vienybę kalbėdami, tik savo srovinius reikalus giname?

Atsakykite į tuos klausimus sau. Atsakykite nuo-sirdžiai. Patys matysime, kur reikia kitaip daryti, kad tokie klausimai mums nebūtų karšta ir sivilinančia ugnim.

B. G.

UŽMIRŠTA SAVE IR KLAIDINGAI AIŠKINA

"Tėviškės Žiburiai" sausio 14 d. rašo, kad "Naujienos" dabar esąs pats brangiausias lietuviškas laikraštis, nes Chicagoje imąs \$15.00, o kitur \$13.00 metinės prenumeratos. Esą, Dirva, kuri dabar eina tris kartus per savaitę, proporcingai brangesnė.

Tai prasimanymas save už-miršus. "Tėviškės Žiburiai" ei-ną tik vieną kartą per savaitę ir ima \$5.00 metinės prenume-ratos. Taigi už Dirvą, propor-cionaliai imant, yra kur kas bran-gesnė. O ką jau bekalbėti apie "Vienybę", kuri kas savaitę iš-eina tik vieną kartą, yra maž-daug "Dirvos" 6 psl. dydžio, ir metinės prenumeratos ima \$7.00,

Negerai, kad "Tėviškės Žibu-riai" rašo netiesą.

K. Baletšis,
Toronto

IŠ KUR TOKIOS INFORMACIJOS

S. Šaltenis, iš Sixtono prašo nus išklausti, kodėl jis norė-tų Rockefellerio Baštuosiuose Rūmuose, Sako, kad Rockefeller-is yra turtingas, tai jo netampys už skvernų turčiai. Taip, bet tur-čiams nei nereikėtų tūpinti, nes jis gi būtų savaime jų atstovas, pats vienas iš didžiausiųjų tur-čių, ar ne?

Rockefellerio užsienio poli-tika, esą, būtų daug palankesnė pavergtiesiems... O iš kur tai žinoma? Rockefelleris ligi šiol aplink užsienį politikos klau-simus apeidinėja tyliai tyliai, ant

ALT Sąjungos atstovai dalyvavę paskutiniame ALT suvažiavime New Yorke. Iš kairės: S. Gudas, E. Noakas, E. Bartkus, A. S. Trečiokas, V. Abraitis, B. Nemickas ir T. Blinstrubas.

V. Maželio nuotrauka

Panaikino MVD arba NKVD

Ką tai reiškia?

Sausio 13 dieną iš Maskvos pasigirdo žinia, kad panaikinama sovietinė Vidaus Reikalų Mi-nisterija.

- Ką? Reiškia, panaikina MDV? Arba, kaip anksčiau buvo vadinama, NKVD?

- Taip. Panaikina MVD, arba buvusį NKVD.

MVD yra Vidaus Reikalų Mi-nisterijos rusiško pavadinimo - Ministerstvo Vnutrennyh Del-

inicialai. Anksčiau vietoj Mini-sterstvo buvo Narodnyj Kommis-sariat (Liaudies Komisarjatas), tad ir sutrumpintai įstaiga buvo vadinama ne MVD, o NKVD. Šiuo pastaruoju pavadinimu ta įstaiga tapo neįmanoma populiaru ir Lietu-voje, pirmosios sovietinės oku-pacijos metais. (Lietuviškai ta įstaiga dabar sutrumpintai buvo VRM, o anuomet - VRLK, bet gyvoj kalboj buvo vartojama tik rusiško pavadinimo santrumpa).

Neįmanoma populiaru ta įstaiga buvo ne dėl to, kad tai buvo vi-daus reikalų (viešosios tvarkos) ministerija, bet dėl to, kad joje tada buvo ir politinė poli-cija, žymima raidėmis GUGB, kurios lietuviškai reiškė VVSV - Vyriausioji Valstybės Saugumo Valdyba.

Toji Valstybės Saugumo Val-dyba ne vieną kartą nuo Vidaus Reikalų Ministerijos būdavo at-skiriama (tada būdavo vadinama Valstybės Saugumo Ministerija, rusiškai MGB), tai vėl sujungia-ma. Paskutinėmis Stalino dienomis saugumo įstaiga buvo mi-nisterija ir jos ministeris buvo Beria, kuris anksčiau buvo tik valdybos viršininkas ir neva pri-klausomas nuo vidaus reikalų ministerio. Po Stalino mirties saugumo ministerija vėl buvo su-jungta su vidaus reikalų, tik šį kartą saugumo ministeris Beria pats pasidarė vidaus reikalų mi-nisteriu. Tačiau neilgam. Chruš-čiovas Berią likvidavo ir po to saugumas vėl buvo išskirtas iš vidaus reikalų ministerijos. Įstaiga pavadinta nebe ministeri-ja, o komitetu. Lietuviškai -- Valstybės Saugumo Komitetas, VSK. Bet gyvoj kalboj ir dabar ta įstaiga daug labiau žinoma ne kaip VSK, bet kaip KGB, pa-gal rusišką pavadinimą Kommi-tiet Gosudarstvennoj Bezopas-nosti.

Taigi, dabar ir įsidėmėkime: panaikinama MVD, o KGB pasi-liekai MVD panaikinama tik "visasąjunginė", o respublikinės MVD irgi pasilieka. Tai yra lyg ir tam tikra decentralizacija vie-šiosios policijos ir administra-cijos srityje. Tuos dalykus tvar-kančios ministerijos dabar tampa respublikinės, o ne Maskvos Vi-daus Reikalų Ministerijos respu-blikiniai padaliniai. Maskvoje sė-dįs vidaus reikalų ministeris ir tos ministerijos valdybų virši-ninkai jau nebebus tiesioginiai viršininkai Vilniuje sėdinčiam A. Gailevičiui, LTSR Vidaus reikalų ministeriui. Maskvoje dabar lieka tik RSFSR (Rusijos) Vidaus Reikalų Ministerija, kurios kom-petencija nesiekia keturiolikos kitų respublikų. Ligi šiol Ru-sijos Vidaus reikalų ministeris buvo ir visos Sovietijos Vidaus reikalų ministeris. Dabar Gai-levičiaus viršininkas jau bus tikrai šumauskas ir vilniškis par-tijos centro komitetas. Maskvinė valdžia į Lietuvos teritorijos ad-ministravimą formaliai veiks da-bar tik per partijos respublikinį sekretariatą ir per respubliki-nę vyriausybę, kuri ir toliau lieka įvairiais būdais priklausoma nuo maskvinės valdžios.

Saugumo policijos srity niekas nepasikeitė, nes centrinės Vidaus

Reikalų Ministerijos panaiki-nimas saugumo srities visiškai neličia, KGB kaip buvo taip ir liko centralizuota įstaiga: res-publikiniai "komitetai" yra pri-klausomi padaliniai Maskvoje esančio sąjunginio "komiteto", kurio sudėtis viešai niekad ne-minima, kurio žinomas tik va-dinamas pirmininkas (dabartiniu metu - Aleksandras N. Šelie-pinas), Vilniuje irgi mažai kas težino, iš ko yra sudarytas tas "komitetas". Žinoma tik, kad ne-seniai jo "pirmininkas" Kazimie-ras Liaudis buvo pakeistas Alfonsu Randakevičium.

KGB, dabar nebėra tokia jėga, kokia kada buvo MGB, NKGB ar NKVD (arba pačioj pradžioj Čeka). Chruščiovas, pamatęs koks pavojus susidaro, kai visos po-licijos sukoncentruojamos vie-nose rankose taip, kaip tą buvo Beria padaręs, sąmoningai ėmė Berijos įstaigą skaldyti. KGB, pavyzdžiui, nebeturi tokios ar-mijos, kaip buvusi "mėlynkepurių" armija: dauguma tų pajėgų įjungta į reguliarios kariuomenės dalinius ar išformuota, MVD irgi turėjo centralizuotą ginkluotą pa-jėgą - viešąją policiją (ten vadi-namą milicija). Dabar ir tos valdymas išparceliuotas į res-publikas. Tiesa, Rusijos viešo-ji policija dar tebeprasilekia vie-nose rankose, o tai yra apie pusė visos Sovietijos policijos. Bet ir tenai dar galima decen-tralizacija, jeigu iš tiesų būtų norima toliau vengti betkokios jėgų koncentracijos. Chruščiovas vengia, kad nesudarytų jėgų koncentracijos niekur kitur, kaip

Čiurlionio ansamblis norėtų nuvažiuoti gastrolėms į Pietų Ame-rikos kraštus. Tikėtasi, kad gaus kvietimą į Kolumbiją. O kai čia atvyko manytas kvietėjas, teliko tik toks pažadas:

Pirmasis šių metų Margutis

1960-jų metų pirmasis Margu-čio numeris jau yra pasiekęs skaitytojus ir juos maloniai nu-teikęs. Gražus spalvotas virše-lis (dail. Miko Šileikio), kiek pakeistas medžiagos sutvarkymo būdas, paivairintas turinys. Ir visa tai sudaro gerą įspūdį.

Šiame Margučio numeryje ran-dame: Naujus Metus pradėdam, Pakaitalo prieauklis Lietuvos te-atruose, Svarbesnieji įvykiai 1959 metais, Pranašystės 1960 me-tams, Iš Lietuvos istorijos, Darbo pajamų mokesčiai, Lietu-vių liaudies pasaka, Antano Miš-kinio eilėraščiai, Važiuojamė į aukso šalį (repratazas), Reti lie-tuvių kalbos žodžiai, Dažniau klausi, mažiau klysi, Budistai - penktadalis žmonijos, Balsai be cenzūros, Sveikatos skyrius, Lietuvių darbai ir veidai, Jūmoro skyrius, Įvairenybės ir valzdai iš lietuvių gyvenimo bei veiklos.

Margutis eina jau 33-čius me-tus. Jį įsteigė muz. A. Vanagai-tis. Dabar leidžia Margutį L. Vanagaitienė. Adresas: 6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill. Norėdami susipažinti su Margu-čiu - pasiųskite savo adresą. Margučio prenumerata metams \$5.00. Margutį redaguoja buv. Lietuvos Aido vyr. redaktorius dr. B. T. Dirmeikis.

LYM 60

KUN. TAMOŠIONAS: - Mielas dirigente, nors ir negaliu kvies-ti, bet į visų ansamblių žiebtuvėlius tikrai prižaduo pripilti gero Kolumbijos benzino...

NAUJAS KARO GINKLAS — BETARPIS MINČIŲ PERDAVIMAS

Md., aerodrome. Čia jo jau laukė automobilis, kuris tuoj pat nuvežė į Westinghouse specialių tyrimų centrą, kur be specialaus leidimo draudžiama bet kam įeiti.

Keleivis tuoj buvo nuvestas pas pulk. William Bowers, Amerikos aviacijos biologinių mokslų tyrimo skyriaus viršininką.

- Prašau sėsti, leitenante Jones, Turite voką?

Leitenantas Jones, taip jį toliau vadinsime šiuo vardu, kuris greičiausiai yra netikras, padavė užantspauduotą voką. Pulkinkas iš nedegamosios spintos išėmė kitą voką, kuris buvo užantspauduotas ne Nautilus laivo antspaudom, bet "Tyrimo Centro X, Friendship, Md."

Pulkinkas Bowers atidarė abu vokus, iš jų išimdamas mažesnius vokus, kuriuos lygindami datomis, pradėjo atidarinėti. Pulkinkas ir leitenantas atidžiai žiūrėjo į lapelius, kurių datos sutapo. 70% nubrėžtieji ženklai pilnai sutapo.

- Mes esame istorijos posūkyje, - pasakė pulk. William Bowers. - Pirmą kartą pasaulyje tokiose sąlygose, kurios neleidžia papildyti jokių klastojimų, žmogaus mintys buvo perduotos erdve be jokio medžiaginio tarpininko, vien iš smegenų į smegenis!

Kada bus sužinoti abiejų vyrų, dalyvavusių šiame bandyme, tikrieji vardai, jie bus įrašyti į istoriją. Šiandien jie tėra tik "leitenantas Jones", laivyno karininkas ir tūlas Smith, iš Duke universiteto Durhame, Š. Karolinoje.

Du kartu, per dieną dviejų savaitių laikotarpyje, Smith užsidaręs kambarį, iš kurio neišėmė, atsisėdavo priešais automatinę kortoms maišyti aparatą. Vidų šio aparato buvo maišoma tiksliai atkurtų. Tai nebuvo žaidimo kortos, bet Zener kortos, naudojamos jau seniai parapsichologijos bandymams. Visos jos yra vienos spalvos, kuriose išpašytos įvairios kombinacijos iš penkių ženklų: trys vingiuotos linijos, ratas,

kryžius, kvadratas ar žvaigždė. Du kartus per dieną, sekundės tikslumu, aparatas išmesdavo kortą ir Smith įtemptai į ją žiūrėdavo, stengdamasis apie nieką kitą negalvoti, kaip apie kortoje nupieštus ženklus. Tą pačią sekundę už 2,000 mylių vandenį pasinėrusiame Nautilus, leitenantas Jones užsidaręs kabinoje, bandė atspėti kokią kortą prieš savo akis turi Smith ir popieriuje pašė jos ženklus. Po to savo ir kapitono parašu patvirtindavo ir užantspauduodavo voką. Septynis kartus iš dešimties leit. Jones atspėjo teisingai.

Jokia apgavystė čia buvo neįmanoma, nes supasinešiusi laivą nebuvo jokio ryšio. Radijo bangos, kaip žinoma, laivui pasinėrus, negali pasiekti. Pirmą kartą istorijoje buvo įrodyta, kad du žmonės, dideliame atstume, gali perduoti pranešimus mintimis.

Šis atradimas buvo padarytas reikalaujant kariniams interesams. 1957 m. pradžioje garsioji Rand korporacija, daranti pačius slapčiausius Amerikos vyriausybės pavestus tyrimus, prezidentui Eisenhoweriui pateikė raportą: "Mūsų povandeniniai laivai darosi nereikalingi, nes nebėra galimybės su jais susisiekti, kai jie būna pasinėrę, o ypač kai būna po arkties ledais. Turėtų būti surastos priemonės..."

Metus laiko Rand raportas liko be eigos.

Prezidento patarėjai sakė, kad nerimta galvoti apie "judančius staliukus". Bet kai sovietinis sputnikas pirmasis pradėjo leisti "bip-bip" signalus, amerikiečiai mokslininkai sukruto. Jie suprato, kad atėjo laikas daryti ieškojimus visomis kryptimis, net ir tomis, į kurias rusai su panieka žiūri. Amerikos mokslininkai kreipėsi į publiką. 1958 m. liepos 13 d. N.Y. Herald Tribune atspausdino Ansel E. Talbert straipsnį, kuriame jis rašė: "Amerikos ginkluotoms jėgoms svarbu žinoti, ar energija, perduodama žmogaus smegenų gali per tikslančius mylių turėti įtakos į kito žmogaus smegenis. Gal būt, sustiprinant, galima atrasti ryšį su povandeniniais ir net su raketomis, kurios bus paleistos erdvėn."

Tuoj po to tyrimo laboratorijos Rand korporacijos Clevelande, Westinghouse Friendship, General Electric Schenectady, Bell Telephone Bostone ir armijos tyrimų centras Redstone ėmėsi ieškojimų. Vienų metų laikotarpyje šios laboratorijos pasiekė daugiau rezultatų telepatijoje, negu mokslininkų buvo sužinota per visą amžių. Mokslininkų komisijos buvo pasiūstos į įvairius kraštus susirūsti su vietos mokslininkais, darančius šio srityje ieškojimus.

Kaip praktiškai galima atsiekti tai, ką atliko Smith ir Jones? Svarbiausia, reikia surasti porą žmonių bandymui, kurių vienas turi būti "siųstuvas", kitas "priimtuvas". Tai galima atsiekti tik panaudojant asmenis, kurie tam tikru būdu yra lyg vienas su kitu sinchronizuoti. Iki šio laiko ryšis buvo palaikomas tik viena kryptimi. Bandant priešingai, rezultatų nepasiekta. Norint palaikyti abipusį ryšį, reikia dviejų porų žmonių. Kad kiekvieną pusę būtų "siųstuvas" ir "priimtuvas".

Kaip atrinkami asmenys?

Bent šiuo metu yra paslaptis. Žinoma tik tiek, kad atrinkama išgaminuojant elektro-encefalogramas, tai yra smegenų veiklos elektrinį užregistravimą. Mokslo nustatyta, kad ši smegenų veikla neišduoda jokių bangų, bet panaudojant elektro-encefalogramą, gali būti detekuota nenormali smegenų veikla. Čia daug išaiškinimų yra padaręs anglų mokslininkas Grey Walter ir amerikiečių mokslininkė Gertruda Schneider.

Pratimai tuo sunkūs, kad minčių perdavimo metu, slunčėjus ir gavėjas nieko nejaučia. Slunčėjus nežino, ar jo mintys pasiekė kitą. Priėmėjas nežino, ar jis gauna signalus iš kito žmogaus, ar jis pats sugalvoja. Štai kodėl pratimuose, vietoj bandant perduoti komplikuočius vaizdus, pasitenkinama penkių ženklų Zenerio kortomis. Kada šis perdavimas bus pilnai pasisekęs, galima bus panaudoti kortų kom-

Retas radinys

Ramygalos rajone, Bartkūnų apylinkėje, apie 6 kilometrus nuo Krekenavos, tyvuliuoja didelė pelkė, vietos gyventojų vadinama Lieknu. Iš jos išteka Nevėžio intakas Šventupis. Prieš daug šimtmečių čia yra buvęs ežeras.

Šį rudenį, lygindami ir vėlinuodami per Liekną iškastą ekskavatoriumi griovį, vakarinėje jo dalyje darbininkai užtikto dviejų metrų gilumoje gana gerai išsilaukusią žvėries galvą ir vieną ragą. Antras ragas buvo nupuvęs. Kadangi galva buvo panaši į didelio buliaus galvą, darbininkai ją pavartė nusiviedę į šalį. Krekenavos girininkui A. Jarui dingtelėjo mintis, kad tai gali būti ir ne buliaus galva. Jis apie radinį pranešė Panevėžio valstybinei gamtos apsaugos inspekcijai. Nustatyta, kad tai ne naminio buliaus, bet jo protėvio, daugiau kaip prieš 300 metų išnykusio laukinio žvėries tauro galva. Liekne, tauro galvos radiomo vietoje, buvo rasta ir apdegusių medžio gabalėlių bei anglių. Šie duomenys rodo, kad čia prieš kelis šimtmečius yra buvusi žmonių stovykla.

"Šv."

Konkursinė nuotrauka Nr. 25

Aldutė ir gulbės...

20 metų tos srities
praktika

Vokiečių radijų
taisymas

TELEFUNKEN
Authorized Factory Service

TELEFUNKEN HI-FI STEREO SETS

SCHWAB RADIO & T. V.

Sales and Service

11615 DETROIT AVENUE
CLEVELAND 2, OHIO

Sandėlyje didelis pasirinkimas įvairiausių modelių

LAKEWOOD 1-4669

Šiandien ir rytoj

★★★

AR popiežius Jonas XXIII, kalėdinę kalbą sveikinęs užsimezgusią koegzistencijos atmosferą, pritaria kardinolo Ottaviani antisovietinei kalbai? Ar tai dabar turėtų reikšti, kad Vatikanas nutarė pakeisti savo liberalinę politiką? Tokį klausimą šiomis dienomis statė Europos valstybių sostinėse.

Belgijos vyriausybė paprašė savo ambasadoriaus Vatikane tuo klausimu prarasti mažą tyrinėjimą.

Anot ambasatoriaus, visos šios manifestacijos yra ženklas krizės, kuri liečia popiežiaus politinį autoritetą.

Kada popiežius Jonas XXIII "išsilaisvino" iš kardinolo Tisserant "globos", pastarojo priešininkai — kardinolai Tardini ir Ottaviani, Romoje vadinami "šaltojo karo kardinolais", padarė išvadą, kad popiežius perėjo į jų pusę.

Tad priešingai popiežiaus nusistatymui, jie leido Vatikano vardu pasmerkti koegzistencinę politiką, kurią jie laiko pavojinga. Ir Bažnyčia neturinti būti jona įtraukta.

Tačiau popiežius keliems savo artimiesiems bendradarbiams davė suprasti, kad kardinolai Tardini ir Ottaviani daro "mažą nesamone" jo minčių interpretavime, tačiau "šiuo metu aplinkybės nesandios dar palankios jų klaidas atitaisyti."

Ir popiežius, sakoma, vis dar tebesąs pasiryžęs per Gronchi, kaip buvo numatęs, pasiūsti Chruščiovui malonų žodį.

★

KITAS galvosūkis, kodėl Adenaueris pasirodė toks griežtas savo kalboje dėl Berlyno ir koegzistencijai su sovietais?

To galvosūkio raktas yra Romoje.

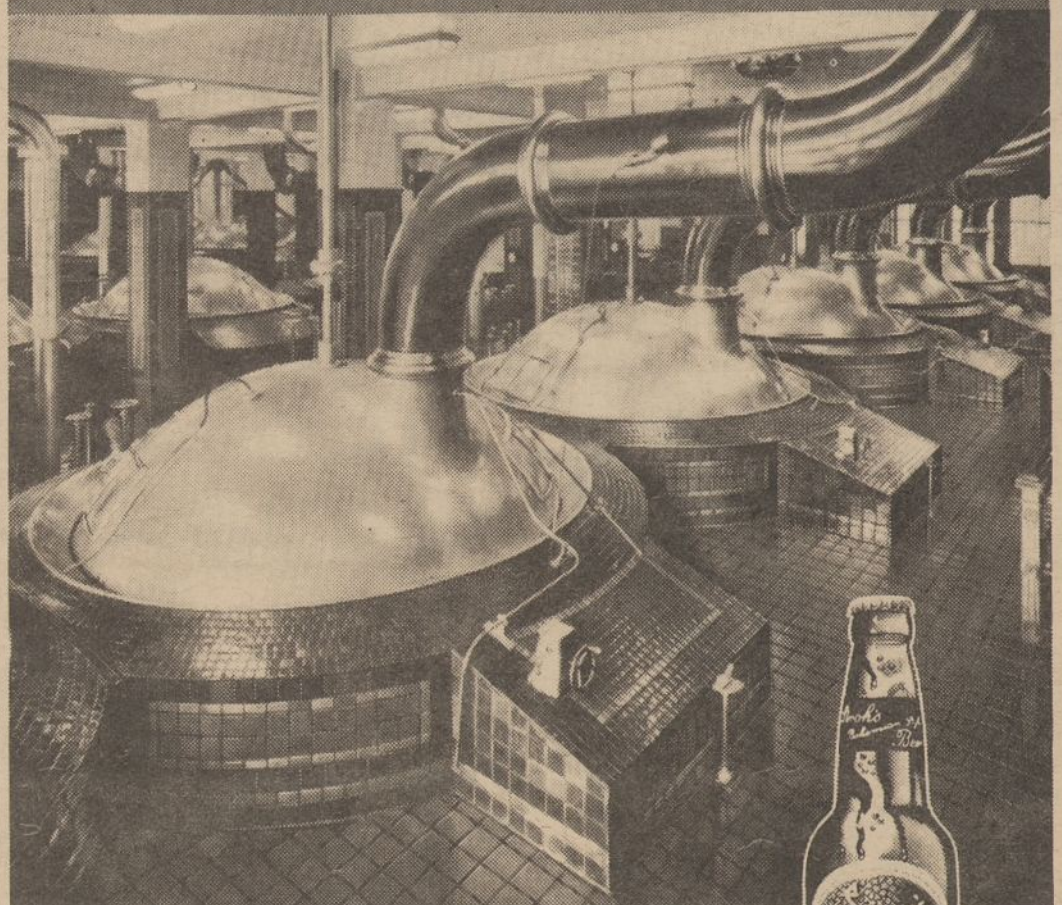
Adenaueris įsitikinęs, kad visa Amerika yra už kardinolų Ottaviani ir Tardini prieškoegzistencinę politiką, kad kardinolai savo politiką pradėjo viešai skelbti po pasikalbėjimo su Murphy, įvykusio Eisenhowerio vizito metu Vatikane.

"Amerika nepasiruošusi tikroms deryboms su Sovietija anksčiau 1962 metų, sakė jiems Murphy. Iki to laiko nereikia nustoti rūpintis Vakarų sustiprinimu ir ypač neskubėti išsiblaškusiai derėtis su sovietais". Adenaueris tai patyręs pagalvojo, kad jis nieko nerizikuoja iš anksto protestuodamas dėl Berlyno padėties pakeitimo ir sovietams nuolaidų darymo.

Bet jis visai nebuvo painformuotas apie popiežiaus Jono XXIII asmenišką nusistatymą. Viršūnių konferencijoje jis turės įsitikinti, kad koegzistencijai antspaudas jau buvo padėtas Dovydo stovykloje, reikalaujantis nuolaidų iš abiejų pusių. Ir popiežius tokiam Eisenhowerio — Chruščiovo susitarimui davęs palaiminimą.

Joks Amerikos alus
nėra taip verdamas...

tik Stroh's yra ugnimi virtas. 19 spindinčių vario katilų yra verdamas prie 2000°, kad išgavus geriausią skonį iš geriausių medžiagų. Joks kitas amerikinis alus nėra taip verdamas ir todėl joks kitas amerikinis alus neturi tokio skonio, kaip Stroh's!

JUMS PATIKS **Stroh's** YRA ŠVIESESNIS

Dabar už vietinės kainas

The Stroh Brewery Company, Detroit 26, Mich.

A.A. Marija Balutienė

M. Balutienė mirė sausio 3 d., Los Angeles, Calif., sulaukusi 78 m. amžiaus.

Kilimo ji buvo šiaurės duktė, kilusi iš vokiečių kilmės šeimos. Ji gimė, augo ir mokėsi Rusijos mieste Pskove. Jos tėvas Reicher-macher buvo to miesto Apygardos teismo pirmininkas, ar jo narys.

Likimas lėmė, kad tame mieste, matininkų institute mokslus ėjo jaunas B. K. Balutis. Jie susipažino, įsimylėjo ir vėliau vedė.

M. Balutienė, ištekejusi už B. K. Balučio, nuoširdžiai įsijungė į lietuvių tautą, išmoko lietuviškai, ir tekėdama už kataliko, pati perėjo į katalikų tikėjimą. Ji visa liko Lietuvai ir lietuvių tautai nuoširdi ir ištikima. Ji visai sulietuvėjo.

Kai jos vyras — B. K. Balutis buvo paskirtas Lietuvos pasiuntiniu ir įgaliotu ministru į Angliją jų dukrai Adai buvo atėjęs laikas stoti į gimnaziją. Balučiai nutarė, kad duktė vidurinę mokyklą išeitų Lietuvoje.

Motina, saugodama savo vienatinę dukterį ir laikydama ją savo didžiausiu turtu, nenorėjo jos paleisti iš savo globos ir vyko kartu

M. Balutienė

su dukra į Kauną. Duktė Ada įstojo į Saulės kazimieriečių gimnaziją, kurią ji ir baigė.

Čia man teko arčiau susipažinti su M. Balutiene. Mano dvi dukteris — Birutė ir Aldona tuo pačiu laiku lankė minėtą gimnaziją. Ir per dukterys mūsų šeimos suėjo į labai glaudžius artimus santykius, nenutrukusius iki velionės mirties.

M. Balutienė labai mėgo gamtą. Ji su savo dukra,

begyvendamos Kaune, yra praleidusios eilę vasaros atostogų mūsų ūkiuose — Bečiuose, vėliau Barbaripolyje. Čia buvo progos arčiau ją pažinti. Tai kilnios sielos moteris, atviro, tiesaus būdo, pilna energijos. Teko su ja kurį laiką drauge būti kazimieriečių gimnazijos tėvų komitete. Ji buvo veikli to komiteto narė.

Savo padėtimi, kad jos vyras yra aukštas Lietuvos valstybės pareigūnas, ji nesididžiavo, bet buvo visuomet kukli, lygiai kukli buvo savo reikalavimuose ir gyvenime. Ji nelepino ir savo vienintelės dukters Ados, su kuria jai teko praleisti ilgą gyvenimo laikotarpį, lankant gimnaziją Kaune ir nuo II Pasaulinio karo pradžios Lietuvoje, vėliau Švedijoje, Kanadoje ir JAV.

Kai jos duktė Ada iškėjo ir susilaukė dvejų dukrelių, ji buvo labai reikalinga, nes duktė su žentu abu turėjo dirbti, kad galėtų išlaikyti šeimą. Čia velionė turėjo daug ir nelengvo darbo globoti augančias anūkes ir šeiminkauti namuose. Ji tai darė kantriai ir atsidavus.

Duktė Ada su savo vyru Viktoru motina nuoširdžiai rūpinosi, globojo retu pasi-

žventimu iki pat jos mirties.

Prieš porą metų, pas Sofiją Smetonienę teko skaityti velionės prisiūtą eilėraštį apie pavergtos Lietuvos vargus ir kančias. Eilėraštis rašytas giliu įsijautimu į Lietuvos dabartinius vargus. Tokį eilėraštį velionė galėjo parašyti tik mylėdama Lietuvą. Kad ji Lietuvą ir lietuvių tautą mylėjo, ir sielėjosi jos vargais, liudija ir mano šeimoje gauti iš velionės laišakai, kurių yra virš 100. Paskutinis gautas prieš pat praėjusias Kalėdų šventes. Tuose laiškuose ji dažnai mini Lietuvą, lietuvių ir mūsų tautos dabartines kančias.

Velionė mylėjo gamtą, todėl jos duktė motiną palaidojo Los Angeles kapinėse kur daug medžių ir kalvota vieta. Tą vietą ji galės matyti pro savo namų langus.

Daug keliavusiai, nuoširdžiai pamylusiai Lietuvą ir daug vargo patyrusiai moteriai, gyvenant svetimuose kraštuose, tebūnie lengva amžiams ją priglaidusios gražios Californijos žemė.

Steponas Nasvytis

Dirvą pasiūlyk savo kaimynui susipažinti

SENIEJI ATVIRUKAI

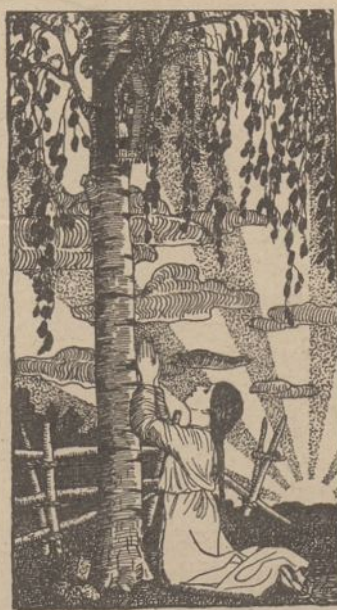

J. Zikaras - Audra

Prieš pirmąjį pasaulinį karą ir karo metu įvairiuose lietuviškumo poreikiuose randame ir lietuviškus atvirukus. Štai 4 atvirukai, išleisti Skabeikos karo metu su rusišku užrašu "Karo cenzūros leista". Bet atvirukų pavadinimai lietuviškai ir prancūziškai. Jų autoriai P. Galaunė, vėliau dirbęs ir rašęs meno teoretikos klausimais, ir J. Zika-

P. Galaunė - Dainius kapas

J. Zikaras - Malda

ras — vėliau pasižymėjęs skulptūroje.

1921 m. Vitkauskytės knygynas išleido visą eilę atvirukų. Tarp jų randame ir A. Žmuidzinavičiaus. Vėliau dailininkas perėjo į peizažų sritį ir žanrinėje taptyboje mažai besireiškė.

Paėmus šiuos kuklius lietuviškos kovos liudininkus iš jų padvelkia pirmykštis tautinis entuziazmas ir karšta patriotinė dvasia.

VI. Vij.

A. Žmuidzinavičius - Susigriežimas

SKAUTAI

ATLANTO RAJONO VADŲ SUVAŽIAVIMAS

Pirmajame šių metų aplinkraštyje Brolijos Atlanto rajono vadeiva pastebi, jog rajono vadovų suvažiavimas Hartforde praėjus pakiloje ir darbingoje nuotaikoje. Tikima darbui aplinka bei sąlygos leido Atlanto raj. sk. vadovams išsamiai peržvelgti vadovui statomus reikalavimus ir kartu sudaryti daug žadančių ir drąsų veiklos planą 1960 metams. Vadeiva dėkoja visiems atsilankiusiems už našų įsijungimą į suvažiavimo darbus. Dalyvavo 26 vadovai ir 2 svečiai.

AUK Į VIRŠŲ, KAIP GALINGAS AŽUOLAS!

Atlanto rajonas pernai išleido pirmąją Brolijos Ažuolo Vadovų Mokyklos laidą. Vyriausiasis Skautininkas pripažino pilnai išėjusius Ažuolo Vad. Mokyklos kursą ir suteikė atitinkamus pažymėjimus šiems sk. vadovams: v. sl. V. Dambrauskui, v. sl. R. Venckui, v. sl. R. Židžiūnui, sl. K. Matoniui, sl. D. Glodui, sl. V. Gedmintui, sl. A. Pranckevičiui, ps. J. Valiuliui, ps. A. Veličkai, v. sl. A. Rimui, v. sl. A. Bitėnui, ps. V. Bitėnui, ps. A. Saulaičiui ir s. J. Raškui.

VADOVŲ PASKYRIMAI

Atlanto rajono vadeiva skelbia vadovų paskyrimus, Bostono Žalgirio t. tuntininku paskirtas pskn. Mykolas Subatkevičius, 521 E. 8th St., So. Boston 27, Mass.

Atlanto rajono Sk. Vyčių Skyriaus vedėju - sktn. Juozas Raškys, 35 Convoy Dr., New Britain, Conn. Atlanto raj. Skautų Skyriaus vedėju - s.v.v.sl. V. Dambrauskas, 56 Mt. Everett St., Dorchester, Mass. Atlanto raj. vadeivos pavaduotoju - jūrų sktn. Ignas Petniūnas, 142 Putnam St., Hartford, Conn.

Tame pat aplinkraštyje vadeiva reiškia ypatingą padėką buv. Žalgirio tuntininkui sktn. A. Treiniui ir buv. rajono Skautų Skyriaus vedėjui ps. A. Saulaičiui už jų įdėtą įnašą einant miltas pareigas. Šiedu vadovai šiuo metu eina pareigas Brolijos Vadijoje.

Atlanto rajone vadeiva patvirtino šiuos pereigūnus: Bostono Sk. Vyčių Dr-vės vadas - ps. Č. Kiliulis, Worcesterio Sk. Vyčių Dr-vės vadas - v. sl. R. Jakubauskas, Worcesterio Nevėžio tunte - DLK Gedimino Dr-vės draugininkas - sl. D. Glodas, tuntininko pavaduotojas - sl. A. Prapuolenis ir tunt. adjuntantas - v. sl. A. Glodas.

Šv. Antano liet. gimnazijoje Maine, veikiančiai skautų dr-vei laikinai vadovauti paskirtas pskn. J. Stašaitis.

SK. VADŲ SĄSKRYDIS OLANDIJOJE

Tarpt. sk. vadų sąskrydis - INDABA šią vasarą bus Olandijoje. Skautininkai, kurie šią vasarą keliaus Europon ir galėtų dalyvauti Indaboje, prašomi pranešti Brolijos Užsienio Skyriaus vedėjui - sktn. Alg. Benevičiui, 21 Bowdoin Ave., Boston 21, Mass.

Tik tiek ledo jų kuro vamzdelyje ir jūs esate sustabdytas, kol atvyks vilkimo sunkvežimis! Naujas BORON® su Ice-gard® pašalina kuro vamzdelių užšalimą ir jūs išvengiate sustabdymo! Jis apsaugo jūsų kuro vamzdelį automatiškai duodant jums visokeriopą apsaugą bet kokiame Ohio ore!

Nėra reikalo naudoti apsaugą iš dėžučių ir svarbiausia, nereikia atskirai mokėti!

© SOHIO TRADE-MARK

CLEVELANDO ŽINIOS

• Inž. J. Jurkūnas, Tautinės Sąjungos vicepirmininkas, iš Chicagos buvo atvykęs į Clevelandą dalyvauti Tautinės Sąjungos skyriaus dešimtmečio minėjime. Lydimas Dr. V. Ramanauskas, aktualiais klausimais pasikalbėjo Dirvos redakcijoje.

• Vasario 16 Gimnazijos rėmėjų būrelių vadovai, esantieji Clevelande, nutarė gegužės 22 d. rengti vakarą ir gautą pelną atiduoti gimnazijai. Vakaras įvyks šv. Jurgio parapijos salėje. Visi prašomi tuo laiku kitų parengimų nerengti.

• Parengimų kalendorių vėl atnaujiname ir jį skelbsime Dirvoje. Rengiantieji parengimus malonėkit laiku įsiregistruoti. Skelbsime ne kiekviename numeryje, bet kartą savaitėje.

• Imtynės Cleveland Arena įvyksta sausio 21 d., 8:30 val. Kanados imtynininkas Bill Lyons imsis su Fritz von Erich. Bus ir kitos poros.

Išnuomojamas kambarys su maistu ir kitais patogumais. Nauji baldai. Kreiptis po 5 val.: 1264 E. 80 St., telef. UT 1-6642, (10)

Išnuomojamas 5 k. butas 1611 E. 47 St. Butas viršuje. Vonia, gaso šildymas, garažas. (9)

Plytinis, 4 šeimų, pelningas namas

4 — 6 kamb. butai. Pilnai apstatyti. \$5200 pajamų. Kaina tik \$36,000. Į šiaurę nuo St. Clair prie E. 152 St. Lakeland Realty Co. KE 1-6681 IV 1-8088 (8-9-11)

PARDUODAMI NAMAI

Naujos parapijos rajone 3 miegamųjų vienos šeimos namas.

2-jų šeimų plytinis po 3 miegamuosius, 3-jų metų senumo.

East 130 gt. St. Clair, 2 šeimų. Prašo \$10,500.

EAST SHORE REALTY Juozas Mikonis — Realtor 780 E. 185 St. IV 1-6561 MU 1-2154

Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus dešimtmečio minėjimas

Pereitą šeštadienį, sausio 16 dieną, maloniuose Čiurlionio namuose buvo gražiai paminėtas Tautinės Sąjungos Clevelando skyriaus dešimtmetis. Greta veteranų veikėjų, — Pijaus Žiūrio ir Kazio Karplaus — į minėjimą atsilankė didokas būrys skyriaus aktyvesnių narių ir svečių, kurių tarpe minėtini Bendruomenės pirmininkas Stasys Barzdukas, Čiurlionio Ansamblio vadovas Alfonsas Mikulskis, Akademinio Sambūrio pirmininkas Stasys Lazdinis, Neo-Lituanijos pirmininkas Cezaris Modestavičius, Dr. Vladas Ramanauskas ir eilė kitų. Minėjime dalyvavo iš Chicagos atvykęs centro valdybos vicepirmininkas Jonas Jurkūnas. Buvo ir svečių iš kitų miestų, kurių tarpe matėsi Dr. A. Jasys iš Columbus, ir broliai Veitai iš Pitsburgo, be kurių neapsieina joks žymesnis lietuviškas įvykis Clevelande.

Minėjimas pradėtas skyriaus pirmininko Felikso Mackaus žodžiu, trumpai nušvietusiu skyriaus dešimtmečio veiklą. Susikaupimo minute pagerbti Clevelande prieš šešiolika metų miręs Lietuvos Prezidentas Antanas Smetona, a.a. Sąjungos pirmininkai Antanas Oliš ir Motiejus Colney, bei kiti mirę Sąjungos nariai. Po to sveikinimo žodžius tarė Bendruomenės pirmininkas Stasys Barzdukas ir Sąjungos centro vicepirmininkas Jonas Jurkūnas. Pagrindinę kalbą pasakė Pijus Žiūrys, vaizdžiai nupasakodamas Lietuvai Vaduoti Sąjungos (Tautinės Sąjungos pirmakio) veiklą Amerikoje II pasaulinio karo metu ir vėliau, jos užmegstus ryšius su Amerikos politikos atstovais, intelektualais ir didžiąja spauda. Jo nuširdi ir dokumentuota kalba susirinkusiųjų buvo dideliu dėmesiu išklausyta ir palydėta karštais plojimais. Toliau dar kalbėjo Stasys Lazdinis.

Naujos parapijos rajone skubiai parduodami 2-jų šeimų 2 namai po 5 kamb. Kaina prieinama. Skambinti brokeriui Z. Pivariūnui, tel. IV 1-3542.

Gražiai atrodyti atsilankiusi

LO TONI BEAUTY SALON

6918 Superior Ave. EX 1-6928

SPECIALIOS KAINOS NUOLATINIAMS.

Nuo \$5.00 ir daugiau. Kirpimas įskaitytas. Jokio susitarimo nereikia antrad., trečiad. ir ketvirtad. (9)

nis, Kazys Karpus, Balys Gaidžiūnas ir Julius Smetona. Gauta nemažai sveikinimų raštu. Vakaro vedėju buvo skyriaus vicepirmininkas Jaunutis Nasvytis, kurio gero skonio jumoras vakarui suteikė daug gyvumo. Malonią staigmeną pateikė Čiurlionio pramoginis oktetas, nuotaikingai padainavęs keletą dainelių, iš kurių didžiausio pasise-

kimo sulaukė Čiurlioniečio Petro Kuduko eilėtuoti kupletai.

Minėjimą reikia laikyti pavyksiu. Trumpa ir darni programa, skanios vaišės, jauki Čiurlionio namų nuotaika susirinkusiems paliko kuo gražiausią įspūdį. Sveikiname naująją skyriaus valdybą, taip gražiai pradėjusią savo veiklos metus.

J.S.

Geriausie sveikinimai ir linkėjimai visiems mūsų draugams ir rėmėjams

LOUISVILLE TITLE INSURANCE CO.

The Louisville Title Bldg., 118 St. Clair Ave., N. E. Phone: MA 1-2075

Listen to Rudolph Ringwall and his "Memorable Music" WJW Radio, Monday thru Friday, 7:05-7:30 P. M.

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

I. J. SAMAS JEWELER

Šveicariški ir geriausie Amerikos laikrodžiai. Laikrodžių taisymas. Brangenybės. Įvairus dovanų pasirinkimas.

7007 Superior Ave. Greta Ezella Theatre

Telef.: EX 1-3969. Bute: WA 1-2354

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue EN 1-1763

936 East 185 St. KE 1-7770

HARTFORD

Pabaltiečių koncertas-balius

Sausio 23 dieną Amerikos Lietuvių Piliečių klube, Hartforde, įvyksta pabaltiečių koncertas-balius.

Programoje lietuvių, latvių ir estų solo dainos, latvių oktetas iš Bostono ir estų plastiniai šokiai.

Panašaus pobūdžio bendra pramoga praeitais metais labai buvo pavykusi. Reikia tikėtis, kad ir šiais metais koncertas-balius bus neblogesnis. Tai gražus pabaltiečių bendradarbiavimas.

Zigmas Strazdas pradėjo verstis nekilnojamo turto prekyba

Zigmas Strazdas, baigęs Lee Real Estate Instituto kursų prie Morse Kolegijos, Hartforde, įsigijęs diplomą ir išlaikęs Connecticut valstijos nustatytus egzaminus kaip real estate broker, nuo 1960 m. sausio 1 dienos pradėjo verstis nejudomojo turto prekyba Hartforde.

Z. Strazdas, tik atvykęs į JAV aktyviai įsijungė į lietuvišką veiklą, yra nuolatinis Dirvos skaitytojas ir rėmėjas. Tikimės, kad jo patarnavimu lietuviai pilnai pasinaudos.

NEW YORK

GIRDĖSIME SMUKININKĄ IZIDORIŲ VASILIŪNĄ

Lietuvių Skautams Remti Komitetas New Yorke yra pradėjęs tikrai gražią tradiciją - kasmet suruošti visuomenei aukšto lygio koncertą. Šį kartą, sausio 23 d., Apreiškimo parapijos salėje, Brooklyne, to komiteto pastangomis, newjorkiečiai turės progos išgirsti mūsų smukininką Izidorių Vasyliūną. Koncerte bus išpildyta Georg Friedrich Handel, Balio Dvariono, Kazio Viktoro Banaičio, Edvard Grieg ir kitų žymių kompozitorių kūriniai.

Izidorius Vasyliūnas yra rinktinis virtuozas, smuklogroje pasiekęs labai aukšto ir reto meistriškumo. Jo interpretacija, kurią išvysto grodamas, yra tiek įdomi ir aiški, kad ir sunkesnių kompozitorių kūriniai visiems yra suprantami ir klausytojų įspūdingai išgyvenami. Akomponuos pianistas Aleksas Mrozinskas. Programos finale Griego kūrinys Aleksas Mrozinskas atliks piano partiją, taigi turėsime progos išgirsti ir jo meistrišką solo grojimą.

Koncerto protarpiuose, savo ir kitų kūrinių skaitys rašytojas Vilijus Bražėnas, kurio kūryba pasižymi lengva ir švelnia humoristika.

Kiekvienam pravartu atsi-

lankyti į šį koncertą ir išklausti reto įdomumo programą. Atsilankiusiųjų aukos skiriamos lietuvių skautų veiklai palaikyti. Koncerto pradžia 7 valandą.

BROOKLYN

NAUJA DARIAUS-GIRĖNO POSTO VADOVYBĖ

Brooklyno, N. Y. Lietuvių Legijono Dariaus ir Girėno Postas Nr. 1 išsirinko naują vadovybę, kurią sudaro:

Posto vadas — Julius Kumpikas, pirmasis vado pavaduotojas — J. Klimavičius, antrasis vado pavaduotojas — V. Vyšnius, išdininkas — J. Zarauskas, adjutantas — A. Kondrotas ir teisėjas — prof. K. Kepalas.

*

Lakūnas Julius Kumpikas, N. Y. jau eilę metų turi įsirengęs elektros motorų taisymo dirbtuvę. Atliekamu laiku neužmiršta ir žvejybos.

J. CIJUNSKAS LAIKRODININKAS

Taiso ir parduoda laikrodžius, apyrankes ir kitas brangenybes. Sąžiningas ir garantuotas darbas prieinamomis kainomis.

753 E. 118 St. Cleveland 8, Ohio Telef.: LI 1-5466

DĖMESIO!

Pasizymėkite, kad mūsų adresas ir telefonas pasikeitė. Dabar yra:

642 Meadowlane Dr. Richmond Hts. 24, Ohio Telef. HI 2-4450

Mes dabar turim geresnes sąlygas jums patarnauti. Prašom šaukti visais apdraudos reikais.

Paulina Mozuraitis-Bennett Apdraudos agentas

the MAY CO'S (2) BASEMENT stores

EAGLE STAMPS DAR PADIDINA SUTAUPAS

SAUSIO DIDŽIAUSIAS ĮVYKIS!

Garsūs "Royalty"

Margi Dekiai 3.99 Vienas

- 72x90 inčių dydžio
- 90% Rayon, 10% Acrilan
- Puikus mišinys stebuklingų siūlų
- Grožis... Stiprumas... Šiluma
- Platus Rayon Satin apvedžiojimas
- 5 gražios spalvos

- Lilac
- Rose
- Mėlyni
- Žali
- Kavos

Šaukite CHerry 1-3000 Paštu ir telefonu užsakymai pildomi...

The May Co.'s Basement Domestic Department, Downtown and On the Heights

Jei jums reikia ar reikės dekių... pirkite sau dabar... Skambinkite! Rašykite! Užekite! Čia yra nepaprastas išpardavimas. Pasižymėkite puikią prekę, randamą brangiųose dekiuose... už šią žemą, žemą kainą!

DIRVA

Nr. 8

1960 m. sausio 20 d.

KAS IR KUR?

• **Popiežius Jonas XXIII**, tęsdamas įprastą Kalėdų švenčių ir naujųjų metų audiencijas, kuriose akredituoti prie šv. Sosto diplomatiniai misijai šefai pareiškia linkėjimus, sausio 11 d. priėmė privačioji audiencijoje Lietuvos įgaliotąjį ministrą S. Girdvainį. Dėkodamas už sveikinimus, Popiežius suteikė palaiminimą Lietuvai ir jos atstovui prie šv. Sosto.

• **Suomijos didžiausias dienraštis Helsingin Sanomat**, turįs 300,000 skaitytojų, atspaudė iliustruotą rašinį apie Prezidento Antano Smetonos gyvenimą tremtyje ir mirtį Clevelande. Laikraščio sovietininkas yra Eljas Erkkö, 1939 m. buvęs Suomijos užsienio reikalų ministras derybose su sovietais.

• **Vasario 16 Gimnazijoje** mokosi 4 lietuviukai, atvykę iš Anglijos. Anksčiau iš Anglijos buvo daugiau mokinių.

• **Solistė Janina Liustikaitė**, sėkmingai pasirodžiusi įvairiuose JAV ir Kanados miestuose, iš čia praėjusį rudenį išvyko Italijon tobulintis dainavimo srityje. Dabar jau persikėlė į Angliją, kur pakviesta dainuoti Londono televizijos Robinsono programoje ir pasirodyti poroje koncertų tame pačiame Londone ir kituose miestuose.

• **Dail. V. K. Jonynas** savo meno studijos reikalais praėjusį savaitgalį lankėsi Chicagoje ir Quebeke, Kanadoje.

• **Bamberge, Vokietijoje**, darbovietėje buvo užmuštas pavyzdingas lietuvis Antanas Klevinskas. Liko našlė su 7 vaikais, kurių amžius nuo naujagimio iki 15 metų.

• **J. Paplėnas** prašo patikslinti, kad jis yra Lietuvių Enciklopedijos bendradarbis, bet ne ekonomikos skyriaus redaktorius, kaip buvo pažymėta korespondencijoje iš Chicagos Dirvos 1960 m. sausio 8 d. numeryje.

• **Lietuvių Tautinio Akademino Sąjūdžio** New Yorko skyriaus išdininkas L. Tamoliūnas, atsiuntė \$15.00, iš kurių \$10.00 paskirta Vasario 16 gimnazijai paremti ir \$5.00 Dirvos reikalams. Širdingai dėkojame.

• **Kalėdų ir Naujų Metų** proga per Dirvą Vasario 16 gimnazijai paremti auکوjo apie \$300.00. Pinigai persiųsti gimnazijos vadovui bei.

• **Romas Stadalninkas**, Stamford, Conn., studijuoja University of Connecticut biznio administraciją. Studijas baigia šiais metais. R. Stadalninkas, šalia sekminiųjų studijų, yra geras sportininkas — krepšinio komandos vadovas.

• **Vincui ir Rožei Ambraziejams**, Newark, N. J., žinioms pedagogams, šiais metais sukanka 35 metai jų vedybinio gyvenimo. Ambraziejų antrasis sūnus Marius dabar yra studentas.

• **E. Balceris**, Dirvos bičiulis iš Chicagos, atsiuntė du naujus prenumeratorių ir \$20.00. Ačiū už talką.

PHILADELPHIA

VASARIO 16 MINĖJIMAS

Vasario 16 d. minėjimas įvyks vasario 21 d., sekmadienį, 3 val. po pietų, Lietuvių Muzikalinėje Svetainėje (Lithuanian Music Hall), 2715 East Allegheny Avenue, Philadelphia 34, Pa.

Lietuviškoji visuomenė kviečiama gausiai dalyvauti.

IEŠKOMI

Arlauskas, Jonas ir Juozas, iš Oškavilių km., Belis, Konstantas, iš Sangrūdų km.

Benderis, Zidzislavas, Aleksandro sūnus, Benderienė-Karbačaitė, Teresė, ir Benderis, Aleksandras.

Janavičius, Antanas, nuo Rudaminos.

Jašinskaitė, Jadvyga, Petro dukterė, gim. 1922 m. Jakubavo km., Kretingos apsk.

Markavičius, Algirdas, iš Giliūšių km.,

Masiokaitė, Elzbieta, Juozo dukterė, išteklėjusi, bet vyro pavardė nežinoma, turėjo 4 vaikus.

Masonas, Julijonas, Kazimiero sūnus, iš Juodaišių km., Biržų vl. Matulionis, Ona, Povilo dukterė, ir jos vaikai Augustina, Filomena ir Jonas

Pikeliai, kilę iš Telšių ir Kuršėnų šiaulių ap., prašomi skubiai atsilipti stambioje palikimų byloje, su žiniomis apie savo kilmę ir tėvo vardą.

Umbutienė-Duplytė, Bronislava, Povilo dukterė, iš Antkončių, Andriejavo vl., Kretingos ap.

Žygelis, Tadeušas, Petro sūnus, gyvena Baltimore, Md.

Ieškomieji arba apie juos žinantieji maloniai prašomi atsilipti: Consulate General of Lithuania 41 West 82nd Street New York 24, N.Y.

Maironio šeštadieninės mokyklos vaikučiai Brooklyne suruoštoje eglutėje deklamuoja Kalėdų seneliui. V. Maželio nuotrauka

Giria Kultūros Fondą, kuris davė Viesului paramą

N.Y. Times apie R. Viesulo "Dainas"

Praėjusį sekmadienį Almus Art Gallery, Great Neck, N.Y., buvo atidaryta Romo Viesulo paroda. Atidaryme dalyvavo gausūs būrys lietuviško meno gerbėjų. Tą pačią dieną Viesulo lietuviškos dainos temomis sukurtos litografijos, gražiai įrašytos su dainų tekstais ir vertimais knygon "Dainos", buvo išstatytos žinomoj N. Yorko Weyhe galerijoje 794 Lexington Avenue, prie 62-sios gatvės, čia "Dainas" pamatė "The New York Times" dailės kritikė Dora Ashton, kuri iš kelių tautų žinomų grafikų išskyrė Amerikos lietuvių Romą Viesulą, pradėjusį dailininko karjerą tik lietuviškojoje Freiburgo Meno Akademijoje, Vokietijoje.

PUIKIAI REPREZENTUOJA JUNGTINES VALSTYBES

Miss Ashton nurodžiusi, kad Wehne Galerijoje yra išstatyti kelių tautų menininkų darbai pastebi, kad "Jungtinės Valstybės nepaprastai gerai reprezentuoja su spavutuais medžio raizininiais Antonio Frasconi ir litografijomis - Romas Viesulas..."

Toliau įtakingam laikrašty, pirmadienio (1.11.1960) laidos meno skyriuje, šitaip rašoma: "Mr. Viesulas, kuris gavo savo grafiką Gogenheimo paramą, sukūrė senųjų lietuviškų liaudies dainų temomis juoda - balta litografijų portfelio. Šių dainų minorinė gaida (jos yra tekste išverstos) Viesulo yra perduodama švelniu juodumu, kuriame išsiskiria vos įmatomo baltumo skraistės. Litografijos buvo pasigerėtinai išspausdintos Paryžiaus Desjobert spaustuviėje, o visas šis kūrinys yra gražus pavyzdys kokybiškos konstruktyvaus duoda inteligentiškai su-

teikta parama. Kiti geri darbai yra dailininkų: Soulagés, Hagiwara, Adam ir Kokoschka".

GARSINA LIETUVĄ

Jei NY Times kritikė primygtinai nutyli Viesulo pastangas reprezentuoti Lietuvą ("puikiai reprezentuoja JAV-bes") ar ašarojančią H. Nagio politinę įžangą, tai Romas Viesulas praėjusiais metais dalyvaudamas Tarptautinėje Grafikų Parodoje Modernaus Meno Muziejuje Jugoslavijoje užsirašė ir atstovavo "Lietuvą" kai tuo tarpu iš pačios Lietuvos parodoje taip niekas ir nedalyvavo.

(ALM)

LIETUVIAI REPREZENTUOJASI NEW YORKE

Jei iki šiol Jungtinėse Valstybėse lietuviai garsėjo kaip darbštūs, nuoširdūs, nemokytieji darbininkai, jų mokytieji vaikai kažkodėl nemėgdavo vadintis savo tėvų pavardėmis ir naudotis savąja kalba, tai pastaruoju metu gražiai minimas lietuvių vardas didžiojo New Yorko spaudoje pažadina ne vieno užsimiršusio Amerikos lietuvių savigarbą. Į dail. R. Viesulo parodos atidarymą atsilankė inteligentiškos išvaizdos amerikietis su svetimate žmona pareiškė: "Pamačiau spaudoje pranešimą apie lietuvišką parodą Great Necke ir atvažiavau pasižiūrėti lietuvių". Girdi, jo tėvas kilęs iš Kauno.

Tikimasi, kad artimoj ateity lietuvių vardas bus minimas dar dažniau. New Yorko didžioji spauda patyrusi apie pašto ženklą, kurį išleido Vatikano Paštas, turėjo kelis pasikalbėjimus su

Dail. R. Viesulo išstatytais darbais New Yorque gal labiausiai buvo susidomėjusi jauna lankytoja Eglutė Šukytė. V. Maželio nuotrauka

DAR VIENA V. MEŠKAUSKO MAURINĖ INFORMACIJA

Paskutiniam "Vienybės" numeryje, "Lietuviškoje Chicagoje" skyriuje, V. Meškauskas labai vykusiai parodė, kaip jis kraipo tikrovę, nežinia kokių tikslų dirba maurišką darbą, o mokydamas, kaip reikia bendradarbiauti laikraščiuose, akivaizdžiai parodo, kad jam pačiam labai ir labai dar reikia mokytis. Žinoma, moralinių dorybių gal ir neišmokstama, jeigu jų iš visų neturima.

"Vienybėje" jis taip informuoja:

DIRVOS UŽMOKESTIS RAILAI

Sykį stabtelėjus prie laikraščių... klevelandiškė DIRVA paskelbė neva vieno skaitytojo laišką, kuriame reiškiamas nepasitenkinimas B. Railos straipsnių ilgumu, Čikagiečiai iš to daro išvadą, kad santykiams pabjurus, tai buvo atlyginimas Railai už visą trūšą. Ta proga girdimos tokios citatos kaip šekspyriška: Mauras savo padarė, jis gali pasitraukti, arba senovės lotynų: Sic transit gloria mundi!

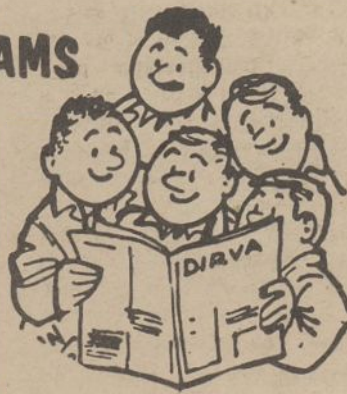
Dirva paskelbė ne neva laišką, bet tikrą Dr. K. Žemecko laišką, profesoriaujančio Winona, Minn. Jį paskelbė ne todėl, kad redakcija būtų vienodos nuomonės su Dr. K. Žemecku, bet todėl, kad skaitytojų laiškuose valia visiems pasakyti tai, kas jiems rūpi. Gal dėl tos priežasties skaitytojai jau pradeda įprasti laiškus rašyti ir kelti įvairiausius savo pageidavimus bei pasakyti savo tikrą nuomonę.

Tarp Dirvos ir jos bendradarbio B. Railos jokie santykiai "nepabjuro", jis bendradarbiauja kaip bendradarbiavęs. Ir noras B. Railą pavadinti mauru, matyt V. Meškauskui išsprūdo tik todėl, kad tas vardas jam pačiam jau labai seniai taikomas ir greičiausiai jau pasiekė jo paties ausis.

Mes šiuo atveju tik tiek galim pasakyti, kad tai dar vienas jo žurnalistinės kūrybos "deimantų" iš tos gausios kolekcijos, kurią pastaruoju laiku taip gausiai beria...

JŪSŲ DRAUGAMS

DIRVOS BŪTINAI REIKIA

DIRVA jau eina triskart per savaitę, ir ji vis turtėja žiniomis bei vaizdais iš viso pasaulio lietuvių gyvenimo.

Kas Dirvos neturi — daug nustoja!

Kodėl jūs savo draugams tik linkit viso geriausio?

Jūs verčiau jiems tai **p a d a r y k i t**: pasirūpinkit, kad jie gautų **DIRVĄ**!

Tada Jūsų linkėjimai jiems pildysis pusantro šimto kartų per metus!

Užpildykite ir atsiųskite mums šią atkarpą:

PRADEKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Kaip mano dovana, už kurią apmoku naujiems skaitytojams taikomu papigintu tarifu:

už 3 mėnesius — \$2.00 ☐

už 6 mėnesius — \$4.00 ☐

už pirmus metus — \$8.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame langelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote kaip dovana).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Ilgamečiam ALTS Baltimorės skyriaus nariui

JONUI GALINAIČIUI,

po ilgos ir sunkios liyos mirus jo žmonai

Domicelai GALINAITIENEI,

giliausią užuojautą reiškia

ALTS Baltimorės skyriaus vakdyba ir nariai